

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Н.В. ВЕРЛОС

МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Практикум

для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
напряму підготовки «Правознавство»

Затверджено
Вченою радою ЗНУ
Протокол №
від « » _____ 2015 р.

Запоріжжя
2015

УДК: 352.075(075.8)
ББК: Х9(4 Укр)300.66я73
В334

Верлос Н.В. Муніципальне право: практикум для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Правознавство» / Н.В. Верлос. – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – 100 с.

Практикум містить комплекс практичних завдань до кожної теми навчальної дисципліни «Муніципальне право» (тематику рефератів, визначення основних термінів, контрольні питання, тематичні кросворди тощо), перелік ситуаційних задач. Запропоновані завдання можуть бути використані як під час аудиторної, так і самостійної роботи для закріплення набутих у процесі навчання теоретичних знань та для вироблення навичок застосування норм муніципального права при вирішенні конкретної практичних ситуацій. Практикум доповнено термінологічним словником та правилами проведення ділової гри брейн-ринг як інноваційної форми навчання та закріплення отриманих знань.

Призначений для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Правознавство» денної та заочної форм навчання.

Рецензент *Т.О. Коломоєць*

Відповідальний за випуск *Н.В. Верлос*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ	
МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА.....	6
Тема №1. Муніципальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.....	6
Тема № 2. Історико-теоретичні засади місцевого самоврядування: світовий та український досвід.....	11
Тема № 3. Правове регулювання статусу суб'єктів муніципально-правових відносин.....	16
Тема №4. Система місцевого самоврядування: поняття, структура, функції та повноваження	21
тема №5. Правове регулювання основних форм участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування.....	28
Тема № 6. Гарантії прав місцевого самоврядування.....	33
Тема № 7. Відповідальність за порушення норм муніципального права...37	
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА	
ФУНКЦІОНУВАННЯ ОКРЕМИХ ІНСТИТУТІВ	
МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ.....	39
Тема № 8. Правовий статус сільських, селищних, міських голів та голів районної, обласної, районної в місті ради.....	41
Тема № 9. Правовий статус місцевих рад.....	46
Тема № 10. Правовий статус виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.....	50
Тема № 11. Правовий статус депутатів місцевих рад.....	54
Тема № 12. Правове регулювання статусу муніципальних службовців.....	59
Тема № 13. Матеріально-фінансова основи місцевого самоврядування.....	63
Тема № 14 Особливості здійснення місцевого самоврядування в Запоріжжі та в інших містах України.....	68
Тема № 15. Концептуальні основи міжмуніципального співробітництва...69	
Тема №16. Електронне муніципальне урядування: світовий досвід та перспективи впровадження в Україні.....	70
СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ	72
ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ «БРЕЙН-РІНГ».....	82
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ.....	86
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	89
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ...	98
ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	100

ВСТУП

Практикум складений у відповідності до навчальної програми з курсу «Муніципальне право», що відповідає навчальному плану і відображає основні форми, обсяг і напрямки самостійної роботи студентів юридичного факультету ЗНУ.

Навчальна дисципліна «Муніципальне право» є фаховим курсом. Підготовка за цією дисципліною повинна забезпечувати студентам належний рівень професійних знань, які можуть бути реалізовані у практиці державотворення нашої країни. Окрім того, що воно розвиває загальну професійну культуру будь-якого юриста, досить важливим є і практичне значення відповідних знань. Насамперед для тих студентів, що готуються до служби в органах місцевого самоврядування.

Відповідно до Конституції України народ здійснює свою владу безпосередньо, а також через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Однак в умовах радикальних соціально-економічних і політичних змін трансформуються ідеології, життєві стилі, престижні оцінки, відбувається зміна культурних систем, які слугують формулою легітимації існуючого соціального порядку і визначають реальне сприйняття громадянами України не тільки діяльності та ефективності держави, а і місцевого самоврядування. Це обумовлено тим, що саме місцеве самоврядування має сприяти реалізації більшості прав і свобод громадян, виражаючи їх інтереси і виступаючи дієвим інструментом їх захисту.

Саме на локальному рівні, – у межах місцевого самоврядування та процесах інституціоналізації муніципальної влади, – найбільш рельєфно проявляється та знаходить свою апробацію ідея цінності людської особи, її прав та свобод. Адже визнання та становлення в Україні місцевого самоврядування, глибокі економічні і політичні перетворення у суспільстві і формування на цій основі нової демократичної державності безпосередньо пов'язані з виробленням і практичною реалізацією принципово нових для нас підходів до прав та свобод людини, до вирішення як загальнодержавних, так і регіональних, а також місцевих проблем у даній сфері. Також місцеве самоврядування має створити умови для формування у людському співтоваристві відчуття громадянськості – однієї з тих базових, наріжних рис цивілізованого демократичного суспільства, які знаходяться у фундаменті соціуму.

У цьому плані місцеве самоврядування, тим самим, відіграє вагомий роль у процесі формування громадянського суспільства, враховуючи, що усі права, свободи та масові види соціально-політичної активності, різні недержавні прояви суспільного життя людей зароджуються та у кінцевому підсумку реалізуються у територіальних громадах, які утворюють соціальну базу громадянського суспільства.

У запропонованому практикумі міститься низка практичних завдань, зокрема пропонується надати визначення переліку понять, вирішити тестові завдання, заповнити пропуски у твердженнях, написати реферати з найактуальніших питань сучасної науки муніципального права. До кожної теми

додаються контрольні запитання для самоперевірки та тематичні кросворди. Також до деяких тем курсу пропонується самостійно скласти схеми чи порівняльні таблиці. Окремим блоком в практикумі пропонується вирішити ситуаційні задачі, що дозволить студенту-правнику спробувати застосувати отримані протягом навчального курсу теоретичні знання на практиці.

Структура практикуму складається з двох розділів: розділу 1. Загальнотеоретичні основи муніципального права та розділу 2. Правове регулювання організації та функціонування окремих інститутів муніципального права в Україні.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА

ТЕМА №1: МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА, НАУКА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Поняття, предмет та методи муніципального права.
2. Система муніципального права: муніципально-правові норми та муніципально-правові інститути. Класифікація муніципально-правових норм.
3. Джерела муніципального права: поняття, види та класифікація.
4. Муніципальне право як наука. Предмет, система, джерела. Функції та методологія науки муніципального права.
5. Муніципальне право як навчальна дисципліна: поняття, система.

Дайте визначення понять:

Муніципальне право як галузь права; предмет муніципального права; метод муніципального права; джерела муніципального права; муніципально-правові відносини; інститут права; норма права; суб'єкти, об'єкти муніципального права; муніципальне право як наука права; функції науки муніципального права; муніципальне право як навчальна дисципліна.

Тестові завдання

1. Сукупність знань, наукових ідей, концепцій, теорій про місцеве самоврядування, про форми і методи його здійснення, про етапи розвитку являє собою муніципальне право як:
А) галузь права;
Б) науку;
В) навчальну дисципліну;
Г) навчальний курс.
2. Пріоритетним джерелом муніципального права є:
А) закони України;
Б) міжнародно-правові акти в галузі місцевого самоврядування;
В) Конституція України;
Г) усі відповіді є вірними.
3. Загальним і основним Законом у галузі муніципального права в Україні є:
А) Закон України «Про місцеве самоврядування»;
Б) Закон України «Про всеукраїнський референдум»;
В) Закон України «Про столицю України - місто-герой Київ»;

4. Муніципально-правові відносини як відносини з приводу організації і здійснення публічної влади має переважно:

- А) диспозитивний характер;
- Б) імперативний характер;
- В) рекомендаційний характер.

5. Систему муніципального права складають:

- А) нормативно-правові акти і підзаконні нормативно-правові акти муніципального права;
- Б) інститути і норми муніципального права;
- В) суб'єкти і об'єкти муніципального права;
- Г) суб'єкт, об'єкт, зміст, юридичний факт.

6. Важливе місце серед локальних нормативних актів місцевого самоврядування як джерела муніципального права займає:

- А) Закон України «Про місцеве самоврядування»;
- Б) Конституція України;
- В) Статут територіальної громади.

7. До суб'єктів муніципально-правових відносин належать:

- А) український народ;
- Б) органи державної влади;
- В) юридичні особи;
- Г) тварини;
- Д) духовні блага;
- Е) земля.

8. Проблемність назви галузі «Муніципальне право» полягає у тому, що в Конституції України використаний термін:

- А) «муніципалітет»;
- Б) «місцеве самоврядування»;
- В) «муніципальне утворення».

9. «Муніципалітет» – це:

- А) автономна адміністративна одиниця, що об'єднує спільноту громадян з певними інтересами;
- Б) сукупність жителів села;
- В) добровільне об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селищ, міст.

10. У чому полягає суть політичної функції муніципального права як науки?

- А) формування справжніх політичних переконань і орієнтації у сфері місцевого самоврядування;
- Б) сприяння повноцінній юридичній освіченості;

В) полягає в пошуках фундаментальних вирішень питань, що стоять перед муніципально-правовою наукою.

11. До методів муніципального права як науки відносяться:

- А) імперативний;
- Б) синергетичний;
- В) соціологічний;
- Г) диспозитивний;
- Д) рекомендаційний;
- Е) історичний метод дослідження;
- Ж) метод логічного аналізу;
- З) метод порівняльно-правового аналізу.

12. До джерел муніципального права як науки не відноситься:

- А) акти Президента України;
- Б) доктринальні джерела;
- В) сукупність теорій, в яких містяться знання про місцеве самоврядування;
- Г) сукупність концепцій, в яких міститься знання про місцеве самоврядування.

13. Муніципальне право як навчальна дисципліна – це:

- А) сукупність знань, наукових ідей, концепцій, теорій про місцеве самоврядування, про форми і методи його здійснення, про історію розвитку тощо;
- Б) галузь права України, норми якої виражають волю й інтереси її народу, держави та територіальних громад і регулюються суспільні відносини у сфері місцевого самоврядування;
- В) система знань, одержаних наукою муніципального права і практикою його створення і реалізації.

14. Муніципальне право – це:

- А) генеральний інститут конституційного права;
- Б) комплексна галузь права;
- В) галузь приватного права;
- Г) форма безпосереднього народовладдя.

15. Сукупність імперативних, диспозитивних, рекомендаційних способів (засобів) впливу на суспільні відносини, які складаються в процесі організації та функціонування місцевого самоврядування – це:

- А) предмет муніципального права;
- Б) інститут муніципального права;
- В) метод муніципального права;
- Г) метод правового регулювання.

Контрольні питання

1. Муніципальне право: загальна характеристика.
2. Співвідношення право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.
3. Система муніципального права: муніципально-правові інститути та норми. Їх класифікація.
4. Які існують позиції вчених щодо назви галузі «муніципальне право»? В чому полягає дискусійність даної проблеми?
5. Назвіть та охарактеризуйте основні джерела муніципального права України як галузі права в чому полягає їх специфіка порівняно з джерелами інших галузей права.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. За своєю суттю муніципальне право є виразником волі й інтересів
2. За своїм змістом муніципальне право виступає регулятором суспільних відносин у сфері
3. За формою муніципальне право являє собою галузь права, джерелами якого є
4. Предметом муніципального права є
5. Найтісніший зв'язок муніципального права існує з ... правом.
6. Загальним і основним законом в галузі місцевого самоврядування є
7. ... виникають у результаті реалізації відповідних правових норм.
8. Об'єктом муніципально-правових відносин є
9. Підставами виникнення, зміни чи припинення муніципально-правових відносин є ..., що поділяються на
10. Головними функціями науки муніципального права є

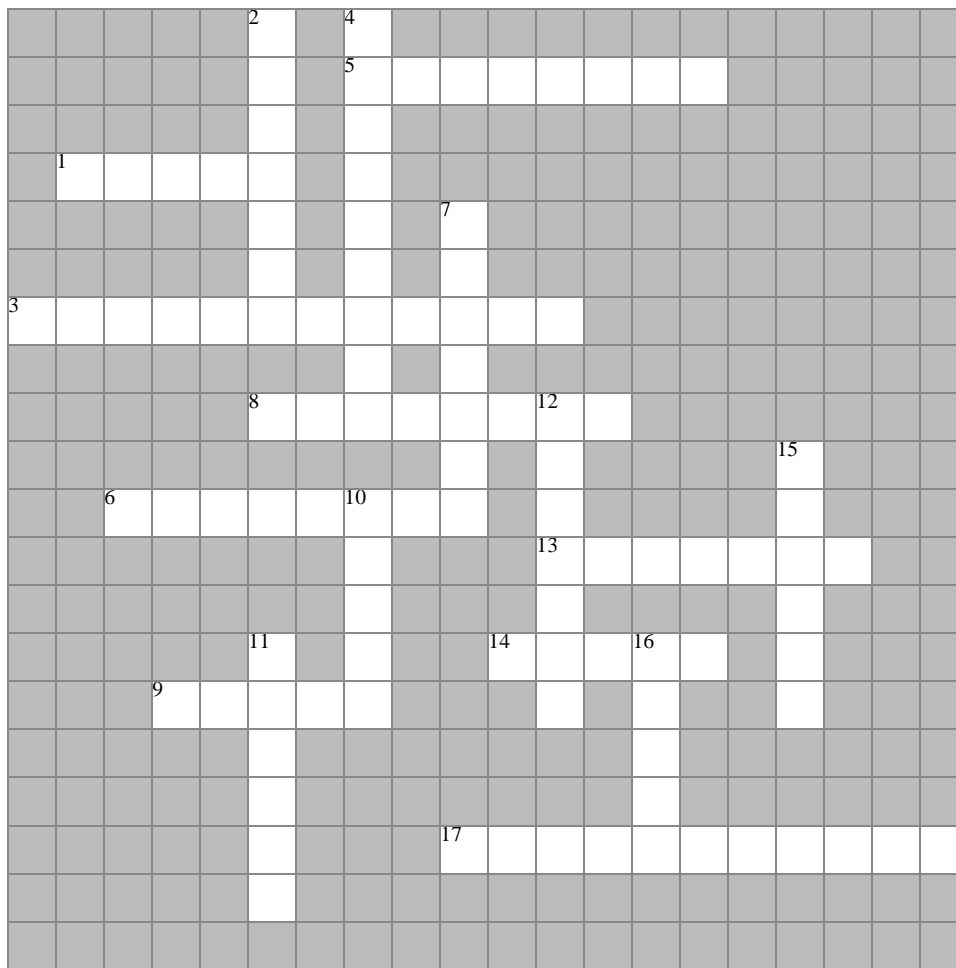
Складіть порівняльну таблицю

1. Методи муніципального права як галузі права і як науки.

Теми рефератів

1. Особливості норм муніципального права України.
2. Можливість та доцільність виділення муніципального права України в самостійну галузь національного права.
3. Місце статуту територіальної громади у системі джерел муніципального права України.
4. Порівняльна характеристика муніципально-правових норм із нормами інших галузей прав: конституційного, адміністративного, екологічного.
5. Проблемність назви муніципального права.

Тематичний кросворд



По горизонталі:

1. Сукупність прав та обов'язків учасників муніципально-правових відносин.
3. Характер, який, переважно, мають муніципально-правові відносини як відносини з приводу організації і здійснення публічної влади.
5. Сукупність муніципально-правових норм, що регулюють однорідні суспільні відносини.
6. Вивчення умов та засобів, які забезпечують правову, організаційну та матеріально-технічну самостійність територіальних громад та їх органів насамперед від органів державної влади при вирішенні питань місцевого значення є ... науки муніципального права.
8. Основоположні наукові ідеї, об'єктивно обумовленні та стабільні, відповідно до яких сформувалася вся система муніципального права, які характеризують зміст муніципального права, відображають закономірності його розвитку і визначають напрями муніципально-правового регулювання суспільних відносин.
9. Система наукових ідей, теорій, концепцій, знань про суспільні відносини, пов'язані з виникненням, формуванням та організацією місцевого самоврядування, формами та методами роботи територіальних громад, їх органів та посадових осіб в процесі вирішення питань місцевого значення, а

також реалізації делегованих місцевому самоврядуванню повноважень державної виконавчої влади.

13. Зовнішня форма вираження муніципально-правових норм.
14. Сукупність способів, засобів, прийомів, що використовуються законодавцем для забезпечення регулюючої дії норм у галузі.
17. Основний закон України.

По вертикалі:

2. Впорядкована сукупність відносно самостійних комплексів теоретичних положень, між якими існує логічний зв'язок; внутрішня структура муніципального права.
4. Урегульовані нормами муніципального права і гарантовані державою в галузі місцевого самоврядування, учасники яких вважаються носіями юридичних прав і обов'язків, є муніципально-правовими
7. Основні напрямки муніципально-правового впливу на суспільні відносини.
10. Формально визначене загальнообов'язкове правило поведінки, встановлене та охоронюване державою, метою якого є регулювання суспільних відносин, що виникають, змінюються і припиняються у сфері забезпечення органами місцевого самоврядування реалізації та захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.
11. Учасники муніципальних відносин, які мають відповідні суб'єктивні права і виконують відповідні юридичні обов'язки в межах і порядку, передбачених муніципально-правовими нормами.
12. Суспільні відносини, що формуються у процесі діяльності органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб.
15. Сукупність норм права, які регулюють відносини в сфері місцевого самоврядування, являють собою муніципальне право як ...
16. Те, з приводу чого виникають муніципально-правові відносини.

**ТЕМА № 2 ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО
САОВРЯДУВАННЯ: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД
ЗАСАДИ**

1. Зародження та розвиток місцевого самоврядування: історичний аспект
2. Поняття та сутність місцевого самоврядування.
3. Правова природа сучасних теорій та характеристика основних моделей місцевого самоврядування в світовій практиці.
4. Принципи місцевого самоврядування України: поняття, види, правове закріплення.
5. Функції та повноваження місцевого самоврядування в Україні.
6. Конституційні засади взаємовідносин державної влади і місцевого самоврядування.

Дайте визначення понять:

Абсолютна монархія, правова держава, феодална держава, громада, статут, хутір, звичаєве право, віче, верв, старостинська адміністрація, господарська (громадсько-господарська) теорія місцевого самоврядування, теорія вільної громади (теорія природних прав громади), державницька теорія місцевого самоврядування, теорії муніципального дуалізму, англосаксонська модель, континентальна модель, змішана (гібридна) модель, магдебурзьке право, принцип субсидіарності.

Тестові завдання

1. Інститут місцевого самоврядування у сучасному розумінні склався у світовій практиці на межі:
 - А) XIX-XX ст.;
 - Б) XVIII-XIX ст.;
 - В) XVII-XVIII ст.

2. У додержавну добу зародження місцевого самоврядування у східнослов'янських племен відбувалося:
 - А) у сім'ях;
 - Б) у родах;
 - В) у племенах.

3. Справи громад хуторів, міст і регіонів обговорювались та ухвалювались:
 - А) зібранням;
 - Б) головами сім'ї;
 - В) радою.

4. Для вічової організації управління у часи Київської Русі характерним був розподіл повноважень між:
 - А) князем та вільним населенням регіону;
 - Б) князем та боярами;
 - В) боярами та вільним населенням регіону.

5. Суб'єктом міського самоврядування в період Київської Русі виступали:
 - А) територіальні громади;
 - Б) міські громади;
 - В) сільські громади.

6. Найважливіші питання міського життя в період Київської Русі вирішували міські віча, а для розгляду поточних справ з числа вільних городян обирався:
 - А) староста;
 - Б) заступник;
 - В) війт.

7. Суб'єктом сільського самоврядування в період Київської Русі виступала:
- А) територіальна громада;
 - Б) міська громада;
 - В) сільська громада.
8. У великокнязівських містах поряд з органами міського самоврядування функціонував міський орган державної влади, очолюваний старостою, який призначався центральною владою – це:
- А) старостинська адміністрація;
 - Б) міська адміністрація;
 - В) територіальна громада.
9. Укажіть теорію, основні положення якої були сформульовані Туре в доповіді щодо законопроекту про реформу місцевого управління у національних зборах Франції у 1790 р. та знайшли своє відображення у положеннях Конституції Бельгії 1831 р. стосовно особливої „громадівської влади”; В основі цієї теорії лежала ідея природного права:
- А) господарська (громадсько-господарська) теорія місцевого самоврядування;
 - Б) теорія вільної громади (теорія природних прав громади);
 - В) державницька теорія місцевого самоврядування.
10. Яка модель місцевого самоврядування характеризується відсутністю на місцях повноважних представників центрального уряду, що опікають місцеві виборні органи; функціонування органів місцевого самоврядування здійснюється тільки у межах компетенції, закріпленої у законі і утвердження принципу позитивного регулювання діяльності органів місцевого самоврядування?
- А) англосаксонська модель;
 - Б) континентальна модель;
 - В) змішана (гібридна) модель.
11. Який принцип відображується в організаційно-правових формах діяльності органів місцевого самоврядування України?
- А) принцип законності;
 - Б) колегіальний принцип;
 - В) принцип гласності.
12. Який принцип полягає в тому, що основні суб'єкти місцевого самоврядування - територіальні громади та їх органи - не є елементами державного апарату і не належать до механізму держави?
- А) колегіальний принцип;
 - Б) принцип матеріально-фінансової самостійності місцевого самоврядування;
 - В) принцип організаційної самостійності.

13. Реалізуючи яку функцію, органи місцевого самоврядування здійснюють правове регулювання комунальних відносин в межах своїх повноважень?

- А) нормотворчу функцію;
- Б) правоохоронну функцію;
- В) установчу функцію.

14. Не є формами безпосереднього волевиявлення територіальних громад відповідно до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні":

- А) місцеві референдуми;
- Б) загальні збори громадян;
- В) вибори народних депутатів.

15. На підставі статті 140 Конституції України місцеве самоврядування здійснюється:

- А) територіальною громадою в порядку, встановленому законом;
- Б) жителями сіл, селищ, міст порядку, встановленому законом;
- В) депутатами сільських, селищних, міських рад.

Контрольні питання

1. Зародження та основні етапи розвитку місцевого самоврядування.
2. Основні науково-теоретичні підходи до визначення правової категорії «місцевого самоврядування».
3. Правова природа сучасних теорій та характеристика основних моделей місцевого самоврядування.
4. Принципи місцевого самоврядування: загальна характеристика.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. У період Київської Русі ради (віч) відали такими справами, як
2. Важливе значення для подальшого розвитку місцевого самоврядування в Україні мало магдебурзьке право, що поширилось на українські міста із ..., і згідно з яким
3. Після видання Катериною II у 1785 р. "жалованой грамоты на права и выгоды городам Российской империи" на Лівобережній та Слобідській Україні були створені
4. Місцеве самоврядування в Україні відповідно до статті 4 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" здійснюється на таких принципах
5. До основних функцій місцевого самоврядування належать
6. Формами безпосереднього волевиявлення територіальних громад відповідно до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" є
7. До основних функцій місцевого самоврядування відносять
8. На підставі статті ... Конституції України місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, зокрема Законом України ... від 21 травня 1997 р.

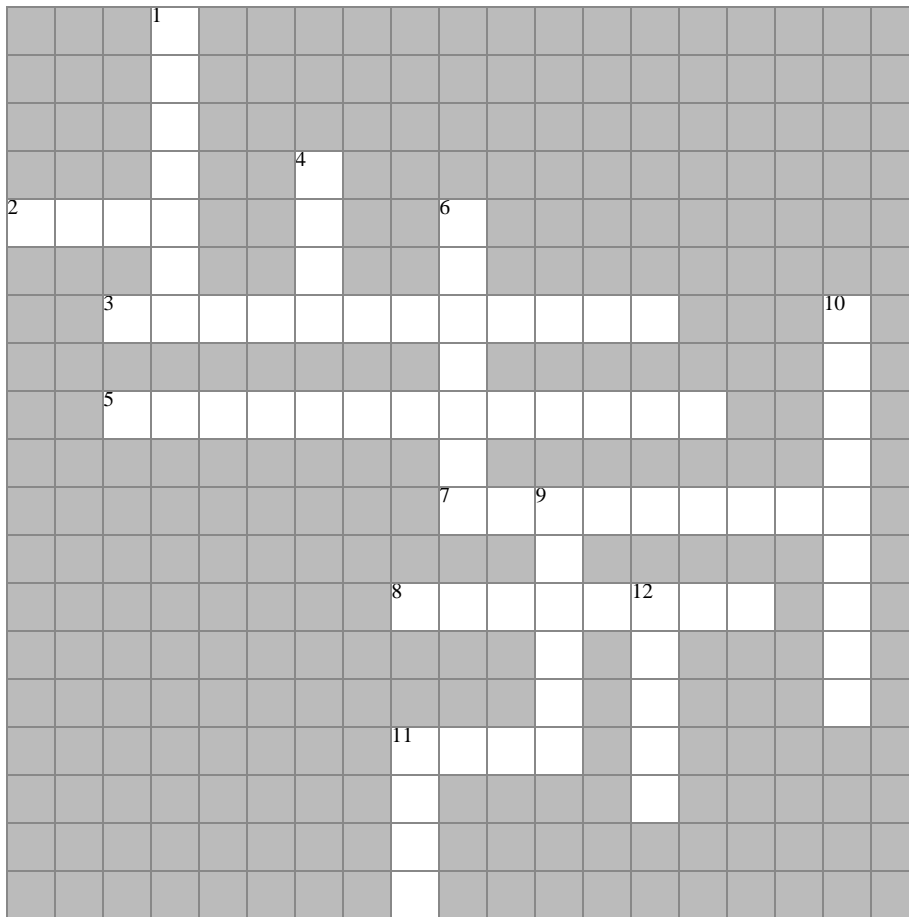
Складіть порівняльну таблицю

1. Сучасних теорій місцевого самоврядування.
2. Характеристику основних моделей місцевого самоврядування в світовій практиці.

Тематика рефератів

1. Роль Магдебурзького права в становленні та розвитку місцевого самоврядування.
2. Принцип субсидіарності місцевого самоврядування.
3. Конституційні засади взаємовідносин державної влади і місцевого самоврядування.

Тематичний кросворд



По горизонталі:

2. Орган, який був повноважний обговорювати і ухвалювати справи громад хуторів, міст і регіонів.
3. Один із різновидів прав міських общин на самоврядування, які із Західної Європи поширювалися на українські землі, починаючи з XIV ст.
5. Термін, який використовується в Конституції України і із-за якого виникла проблемність назви галузі «Муніципальне право».
7. Вид монархії, коли монарху належать всі три гілки влади.

8. Форма правління, за якої владу зосереджено в руках однієї особи і передається у спадок.
11. Хто обирався для розгляду поточних справ міста в період Київської Русі з числа вільних городян?

По вертикалі:

1. Сукупність жителів однієї територіальної одиниці.
4. Міські збори в період Київської Русі, які збиралися для вирішення найважливіших питань.
6. Суверенна, територіальна організація політичної влади, що має спеціальний апарат управління та примусу, систему законодавства і визнана іншими державами.
9. Локальний нормативний документ, що регламентує діяльність органів місцевого самоврядування.
10. Монархія, якій характерним є те, що монарх представляє інтереси феодалів.
11. Сільська територіальна община в Київській Русі та у південних слов'ян (хорватів), відповідала польському "ополу", сербському "околіні" чи новгородському "погостові".
12. Вид сільського поселення, господарство (подвір'я) з належною до нього землею; мале сільське, часто однодвірне поселення поза селом.

ТЕМА № 3 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

1. Поняття і види суб'єктів муніципального права.
2. Фізичні особи як суб'єкти місцевого самоврядування.
3. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування: поняття, ознаки та види.
4. Функції і повноваження територіальної громади.

Дайте визначення понять:

Суб'єкти муніципально-правових відносин, фізична особа, юридична особа, територіальна громада, політична партія, громадська організація, муніципальна правоздатність, муніципальна дієздатність, базова територіальна громада, асоційовані територіальні громади

Тестові завдання

1. Первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є:
 - А) територіальна громада;
 - Б) сільська, селищна, міська рада;
 - В) державні органи влади.

2. Виходячи з конституційного статусу місцевого самоврядування, головним суб'єктом, який визначає пріоритети державної політики у сфері місцевого самоврядування, є:

- А) Президент України;
- Б) Верховна Рада України;
- В) Кабінет Міністрів України.

3. Як називається дорадчо-консультативний орган, який діє при Голові Верховної Ради України на громадських засадах?

- А) Консультативна рада;
- Б) Дорадча рада;
- В) Координаційна рада.

4. Органами, що представляють відповідні територіальні громади, є:

- А) територіальна громада;
- Б) сільська, селищна, міська рада;
- В) державні органи влади.

5. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад підконтрольні та підзвітні:

- А) Верховній Раді України;
- Б) відповідним радам;
- Г) відповідній адміністрації.

6. Що являє собою така ознака територіальної громади як фіскальна?

- А) спільне проживання осіб, котрі входять до громади на певній території;
- Б) спільні інтереси жителів, які мають специфічний характер;
- В) члени територіальної громади є платниками податків.

7. До видів територіальних громад за дією механізмів захисту інтересів громадян не відноситься:

- А) основні;
- Б) факультативні;
- В) допоміжні.

8. Виходячи з ч.1 ст.140 Конституції України, можна виділити такі види територіальних громад:

- А) територіальну громаду села або добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл;
- Б) територіальну громаду селища;
- В) територіальну громаду міста;
- Г) територіальну громаду району;
- Д) територіальну громаду області.

9. Систему функцій територіальних громад складають функції, аналогічні функціям:

- А) функціям держави;
- Б) функціям Президента України;
- В) функціям Верховної Ради України.

10. Політична функція територіальної громади полягає:

- А) у створенні місцевих програм і в участі у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;
- Б) у формуванні (обранні) громадянами органів місцевого самоврядування тощо;
- В) у розгляді та вирішенні економічних питань місцевого значення, у тому числі діяльності щодо утворення, реорганізації та ліквідації комунальних підприємств тощо.

11. Соціально-культурна функція територіальної громади полягає:

- А) в управлінні закладами освіти, охорони здоров'я, культури, оздоровчими закладами, які належать територіальній громаді тощо;
- Б) у створенні місцевих програм і в участі у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;
- В) у формуванні (обранні) громадянами органів місцевого самоврядування тощо.

12. Екологічна функція територіальної громади полягає:

- А) у виконанні програм економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць тощо;
- Б) у створенні місцевих програм і в участі у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;
- В) у створенні умов для розвитку культури, сприянні відродження осередків народної творчості, національно-культурних традицій населення тощо.

13. Економічна функція територіальної громади полягає:

- А) у формуванні (обранні) громадянами органів місцевого самоврядування тощо;
- Б) у створенні місцевих програм і в участі у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;
- В) у розгляді й вирішенні економічних питань місцевого значення, у тому числі діяльності щодо утворення, реорганізації та ліквідації комунальних підприємств тощо.

14. Зовнішньополітична функція територіальної громади полягає:

- А) у формуванні асоційованого рівня самоврядування – районних і обласних рад, що представляють спільні інтереси територіальних громад, у формуванні органів державної влади, в участі в всеукраїнських референдумах тощо;

Б) в укладанні в установленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг, в організації спільних підприємств, в утворенні вільних економічних зон.

В) у створенні місцевих програм і в участі у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля.

15. Зовнішньоекономічна функція територіальної громади полягає:

А) в укладанні в установленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг, в організації спільних підприємств, в утворенні вільних економічних зон.

Б) у створенні місцевих програм і в участі у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;

В) у виконанні програм економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць тощо;

Контрольні питання

1. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти місцевого самоврядування.
2. Охарактеризуйте основні повноваження органів державної влади в сфері місцевого самоврядування.
3. Поняття та ознаки територіальної громади.
4. Види територіальної громади.
5. Охарактеризуйте основні функції та повноваження територіальної громади в Україні.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Основними суб'єктами муніципально-правових відносин є
2. Органами державної влади, наділеними повноваженнями у сфері місцевого самоврядування, є
3. До функцій Координаційної ради з питань місцевого самоврядування, яка є консультативним органом, який діє при ... на громадських засадах, відноситься
4. Територіальні громади сіл, селищ, міст можуть мати власну ..., яка відображає їх історичні, культурні, соціально-економічні та інші місцеві традиції.
5. Формами безпосередньої діяльності громад є
6. Виконавчі органи місцевих рад, а саме ..., забезпечують реалізацію місцевих інтересів та певних функцій виконавчої влади.
7. До ознак територіальної громади, що знайшли закріплення в законодавстві України, відносяться
8. Функції територіальних громад – це

Складіть порівняльну таблицю

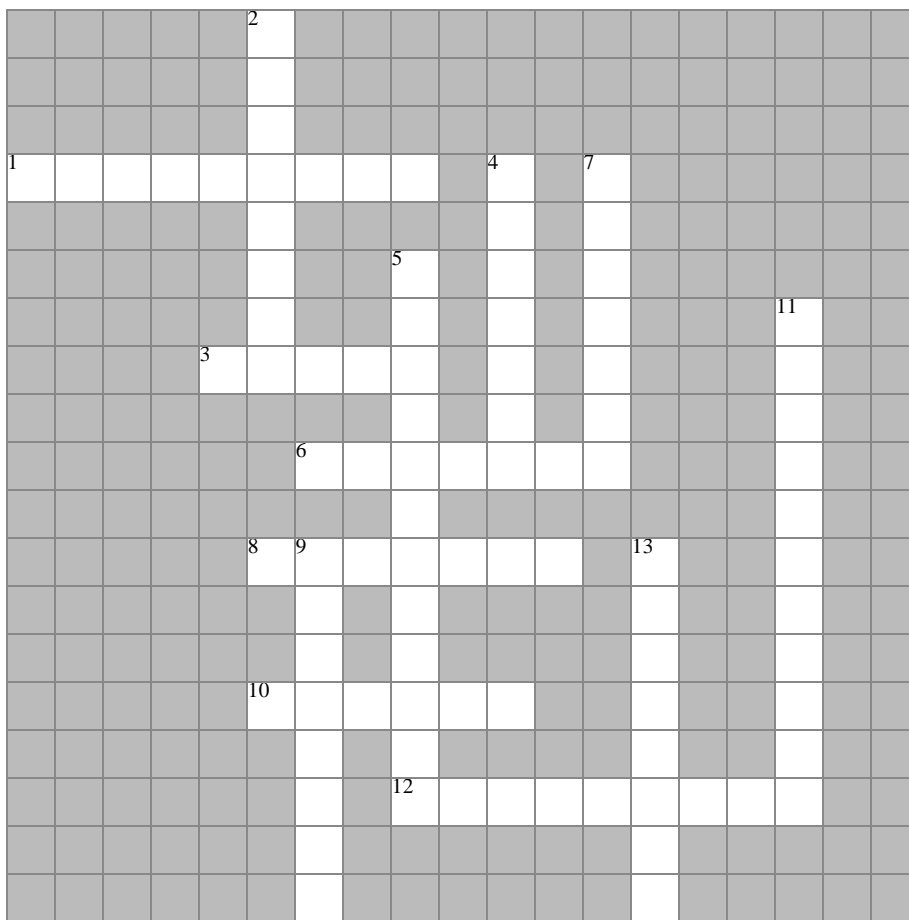
1. Спільні та відмінні особливості державної влади та муніципальної влади.

2. Відмінність між окремими видами територіальних громад.

Тематика рефератів

1. Державна влада та актуальні проблеми становлення муніципальної влади в Україні.
2. Роль Президента України у здійсненні державної політики у сфері місцевого самоврядування.
3. Функції територіальних громад. Їх місце в системі функцій місцевого самоврядування.
4. Основні форми діяльності територіальних громад.

Тематичний кросворд



По горизонталі:

1. Суб'єкт, нормативні укази якого є підзаконними актами з питань місцевого самоврядування.
3. Певна група людей, що відрізняється спільністю ряду ознак - мови, культури, території, релігії, історичного минулого.
6. Суверенна, територіальна організація політичної влади, що має спеціальний апарат управління та примусу, систему законодавства і визнана іншими державами.

8. Учасники муніципальних відносин, які мають відповідні суб'єктивні права і виконують відповідні юридичні обов'язки в межах і порядку, передбачених муніципально-правовими нормами.

10. Особливе об'єднання громадян, що безпосередньо ставить перед собою завдання оволодіти політичною владою в державі або взяти в ній участь через своїх представників в органах державної влади та місцевого самоврядування.

12. Добровільні неприбуткові об'єднання, створені органами місцевого самоврядування з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку.

По вертикалі:

2. Особа, що є учасником муніципальних правовідносин, пройшла відповідну процедуру реєстрації і отримала власні реквізити, має відокремлений майновий комплекс.

4. Особа, що є учасником муніципальних правовідносин за умов наявності правоздатності, дієздатності та деліктоздатності.

5. Суб'єкт муніципально-правових відносин, який згідно з приписами муніципально-правових норм є носієм суб'єктивних юридичних прав і обов'язків.

7. Сукупність жителів однієї територіальної одиниці.

9. Суб'єкт муніципально-правових відносин, який згідно з приписами муніципально-правових норм є носієм суб'єктивних юридичних прав і обов'язків.

13. Представники інтересів територіальної громади села, селища, міста чи їх громад, які обираються на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування на строк, встановлений Конституцією України.

ТЕМА №4 СИСТЕМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ

1. Система органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування

2. Представницькі органи місцевого самоврядування. Склад, порядок формування та форми роботи місцевих рад.

3. Обласні та районні ради: особливості формування та функції.

4. Сільський, селищний, міський голова: порядок обрання, роль у системі місцевого самоврядування.
5. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.
6. Місце та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування.
7. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.

Дайте визначення понять:

Місцеве самоврядування, система місцевого самоврядування, представницькі органи місцевого самоврядування, посадові особи, територіальна громада, ради, органи самоорганізації населення, функції місцевого самоврядування, контрольна функція органів місцевого самоврядування, нормотворча функція органів місцевого самоврядування, установча та правоохоронна функції органів місцевого самоврядування, акти органів місцевого самоврядування, асоціації місцевого самоврядування.

Тестові завдання

1. Сукупність суб'єктів і форм здійснення самоврядування, через які територіальна громада реалізує надані їй функції та повноваження, – це:
 - а) виконавчі органи місцевого самоврядування;
 - б) система місцевого самоврядування;
 - в) система муніципального права.

2. До системи місцевого самоврядування входять:
 - а) органи місцевого самоврядування;
 - б) органи місцевого самоврядування, посадові особи, органи самоорганізації населення;
 - в) органи місцевого самоврядування, посадові особи.

3. Первинним суб'єктом системи місцевого самоврядування є:
 - а) посадова особа;
 - б) територіальна громада;
 - в) громадяни адміністративно-територіальної одиниці.

4. Відповідно до ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» система місцевого самоврядування включає наступні обов'язкові елементи:
 - а) територіальну громаду, сільську, селищну, міську раду, сільського, селищного, міського голову;
 - б) територіальну громаду, сільську, селищну, міську раду, об'єднання громадян;
 - в) територіальну громаду, сільську, селищну, міську раду, політичні партії;
 - г) територіальну громаду, сільську, селищну, міську раду, сільського, селищного, міського голову, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, районні, обласні ради, органи самоорганізації населення.

5. Сукупність жителів, об'єднаних постійним проживанням в межах села, селища, міста в межах адміністративно-територіальної одиниці, – це:

- а) виборчий округ;
- б) територіальна громада;
- в) органи самоорганізації населення;
- г) виборча дільниця;
- д) орган самоорганізації населення.

6. Здійснення перевірки діяльності посадових осіб, виконавчих органів місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад є:

- а) правоохоронною функцією;
- б) контрольною;
- в) забезпечення законності та правопорядку.

7. До органів самоорганізації населення відносять:

- а) будинкові, вуличні, квартальні комітети;
- б) відділи, департаменти;
- в) асоціації.

8. Сільський, селищний, міський голова очолює:

- а) сільську, селищну, міську раду;
- б) сільську, селищну, міську раду та виконавчий орган;
- в) сільську, селищну, міську раду, виконавчі комітети та державну адміністрацію.

9. Повноваження виконавчих органів:

- а) поділяються на власні та делеговані;
- б) поділяються на власні та самоврядні;
- в) не поділяються.

10. Рада в межах своїх повноважень приймає нормативні та інші акти у формі:

- а) постанов;
- б) розпоряджень;
- в) рішень.

11. Сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради в межах своїх повноважень видає:

- а) постанови;
- б) розпорядження;
- в) рішення.

12. Сільський, селищний, міський голова обирається строком на:

- а) 3 роки;
- б) 4 роки;
- в) 5 років;
- г) 7 років.

13. За якою виборчою системою обираються депутати сільської, селищної ради:

- а) мажоритарною системою абсолютної більшості;
- б) мажоритарною системою відносної більшості;
- в) пропорційною системою;
- г) змішаною системою.

14. Органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст у межах повноважень, визначених Конституцією України, законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами:

- а) виконавчі органи сільських, селищних, міських рад;
- б) органи самоорганізації населення;
- в) районні у містах ради;
- г) районні та обласні ради.

15. Органи місцевого самоврядування, що забезпечують реалізацію місцевих інтересів та певних функцій виконавчої влади:

- а) виконавчі органи сільських, селищних, міських рад;
- б) органи самоорганізації населення;
- в) місцеві державні адміністрації;
- г) районні та обласні ради.

Контрольні питання

1. Система органів та посадових осіб місцевого самоврядування
2. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування
3. Функції місцевого самоврядування
4. Повноваження місцевого самоврядування
5. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Система місцевого самоврядування включає територіальну громаду, сільську, селищну, міську раду...
2. У містах з районним поділом можуть утворюватися...
3. Первинним суб'єктом місцевого самоврядування є ...

4. Добровільне об'єднання територіальних громад відбувається за рішенням...
5. Основними формами безпосереднього народовладдя територіальних громад є ...
6. Сільські, селищні, міські ради – це ... органи, що складаються з депутатів ... територіальною громадою.
7. Правоохоронна функція являє собою...
8. Обрання голови районної та обласної ради ,заступника, звільнення їх з посад проводиться шляхом... голосування.
9. Сільський, селищний, міський голова ... бути депутатом будь-якої ради, суміщати свою службову діяльність з іншою посадою.
- 10.Громадські слухання проводяться не рідше...
- 11.Рішення прийняті місцевим референдумом є ... для виконання на ... території.

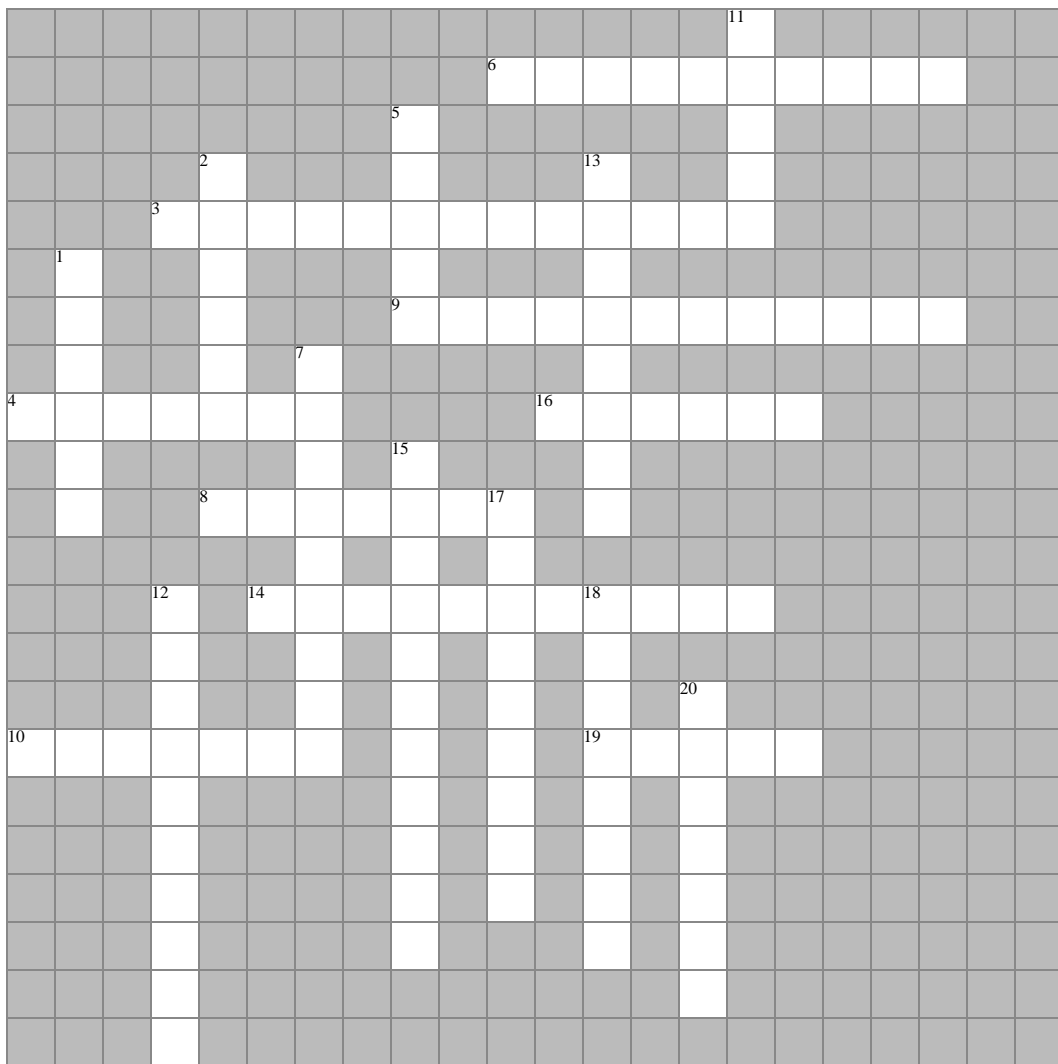
Складіть схеми

1. Система органів місцевого самоврядування
2. Функції місцевого самоврядування

Теми рефератів

- 1.Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування: поняття, види.
- 4.Муніципальний нормотворчий процес
- 5.Місцевий референдум як форма безпосереднього народовладдя територіальної громади.
- 6.Перспективні напрямки реформування системи органів місцевого самоврядування

Тематичний кросворд



По горизонталі:

3. Які акти видає сільський, селищний, міський голова в межах своїх повноважень (розпорядження)?
4. Складна форма суспільної організації, сукупність місцевих жителів, об'єднаних на публічних засадах у межах певної території (громада).
6. Форма прийняття територіальною громадою рішень з питань, що належать до відання місцевого самоврядування, шляхом прямого голосування (референдум).
8. Яка виборча система застосовувалась на виборах Запорізької міської ради (змішана)?
9. Який мандат має депутат місцевої ради (імперативний)?
10. Які нормативно-правові акти приймають сільські, селищні, міські ради в межах повноважень, визначених законом (рішення)?
14. Одна з підстав дострокового припинення повноважень органу самоорганізації населення (саморозпуск).

16. Акт локальної саморегуляції, який може прийняти представницький орган місцевого самоврядування з метою врахування історичних, національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей, який підлягає обов'язковій державній реєстрації в органах Міністерства юстиції України (статут).

19. Важлива форма безпосередньої участі населення у вирішенні питань, віднесених до відання місцевого самоврядування, рішення якої є обов'язковими до виконання органами самоорганізації населення (збори).

По вертикалі:

1. Виконавчий орган районної, обласної ради, що здійснює організаційне, правове, інформаційне, аналітичне, матеріально-технічне забезпечення діяльності ради, її органів, депутатів, сприяє здійсненню відповідною радою взаємодії і зв'язків з територіальними громадами, місцевими органами виконавчої влади, органами та посадовими особами місцевого самоврядування тощо (апарат).

2. Головна посадовою особою територіальної громади відповідно села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста (голова).

5. Місцеві вибори, що проводяться у разі створення нової адміністративно-територіальної одиниці (перші).

7. Форма роботи органу самоорганізації населення. (засідання).

11 Основна форма роботи сільської, селищної, міської ради (сесія).

12. Повноваження органів місцевого самоврядування надані їм державними органами виконавчої влади (делеговані).

13. Посадова особа, що обирається сільською, селищною, міською радою за пропозицією голови з числа її депутатів на строк повноважень ради і працює на постійній основі (секретар).

15. Яка виборча система застосовується при виборах депутатів сільських, селищних рад (мажоритарна)?

17. Добровільне об'єднання органів місцевого самоврядування (асоціація).

18. Дорадчий орган районної, обласної ради, який попередньо готує узгоджені пропозиції та рекомендації з питань, що передбачається внести на розгляд ради (президія).

20. Органи ради, що обираються з числа її депутатів, для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, які належать до її відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради, її виконавчого комітету (комісії).

ТЕМА №5 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ ФОРМ УЧАСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У ЗДІЙСНЕННІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Основні форми участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.
2. Місцевий референдум як форма безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення. Поняття місцевого референдуму та процедура проведення.
3. Поняття, види та правове регулювання місцевих виборів. Періодичність виборів. Виборчі система, що застосовуються на муніципальних виборах.
4. Організація і проведення загальних зборів громадян за місцем проживання.
5. Місцеві ініціативи та громадські слухання: процедурні аспекти реалізації.

Дайте визначення понять:

Місцеве самоврядування, виборча система, муніципальна демократія, територіальна громада, місцеві вибори, місцевий референдум, формула референдуму, загальні збори громадян, місцеві ініціативи, громадські слухання, громадські слухання, органи самоорганізації населення, асоціації місцевого самоврядування.

Тестові завдання

1. До форм безпосереднього народовладдя належить:
 - а) місцеві вибори;
 - б) загальні збори;
 - в) страйк.

2. До особистих форм безпосереднього народовладдя належить:
 - а) звернення;
 - б) громадські слухання;
 - в) місцевий референдум.

3. До колективної форми безпосереднього народовладдя належить:
 - а) місцевий референдум;
 - б) служба в органах місцевого самоврядування;
 - в) місцеві вибори.

4. На загальних зборах можуть бути вирішені наступні питання:
 - а) самооподаткування;
 - б) амністії;
 - в) реорганізація чи ліквідація діючих дошкільних закладів.

5. Рішення прийняті місцевим референдумом є:
 - а) обов'язковим;

- б) не обов'язковим;
- в) враховується.

6. Ініціювати розгляд у раді питання можуть:

- а) громадяни;
- б) депутати;
- в) члени територіальної громади.

7. Громадські слухання проводяться не рідше:

- а) 2 рази на рік;
- б) раз на рік;
- в) 1 в 3 місяці.

8. Відповідно до ЗУ “ Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання” особа, визнається такою, яка належить до відповідної територіальної громади, якщо проживає на території останньої більше:

- а) 6 місяців;
- б) 1 року;
- в) 3 місяці.

9. Вибори депутатів сільських, селищних рад проводяться за:

- а) мажоритарною системою абсолютної більшості;
- б) мажоритарно-пропорційною;
- в) мажоритарною системою відносної більшості.

10. Вибори сільського, селищного, міських голів проводяться за:

- а) мажоритарною системою абсолютної більшості;
- б) мажоритарно-пропорційною;
- в) мажоритарною системою відносної більшості.

11. Оголошення про початок виборчого процесу чергових виборів здійснюється:

- а) ЦВК;
- б) Президентом;
- в) сільським, селищним, міським головою.

12. Чергові, позачергові місцеві вибори призначаються не пізніше ніж за:

- а) 30 днів до дня виборів;
- б) 60 днів до дня виборів;
- в) 90 днів до дня виборів.

13. За якою виборчою системою проводяться вибори міських, районних, обласних рад:

- а) мажоритарною системою відносної більшості;
- б) пропорційною системою;
- в) змішаною (мажоритарно-пропорційною)

г) мажоритарною системою абсолютної більшості

14. Рішення загальних зборів громадян за місцем проживання є обов'язковими для:

- а) сільських, селищних, міських рад;
- б) виконавчих органів сільських, селищних, міських рад;
- в) не є обов'язковими для жодних органів місцевого самоврядування;
- г) органів самоорганізації населення.

15. Зустрічі членів територіальної громади з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування:

- а) місцеві ініціативи;
- б) загальні збори громадян за місцем проживання;
- в) громадські слухання;
- г) громадські обговорення.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Відповідно до ЗУ "Про місцеве самоврядування в Україні" основними формами безпосереднього народовладдя територіальних громад є ...
2. Предметом місцевого референдуму може бути...
3. На місцевому референдумі не можуть бути вирішені наступні питання...
4. Рішення загальних зборів громадян ... органами місцевого самоврядування в їх діяльності
5. ... мають право ініціювати розгляд в раді будь-якого питання віднесеного до відання місцевого самоврядування.
6. Громадські слухання передбачають собою...
7. Громадські слухання проводяться не рідше...
8. ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» до органів самоорганізації населення відносить...
9. Місцеві вибори здійснюються на засадах...
10. Право голосу на виборах депутатів сільських, селищних, міських рад, виборах сільського, селищного, міського голови мають...
11. Вибори депутатів сільських, селищних, міських рад проводяться за ... системою...
12. Вибори сільського, селищного, міських голів проводяться за ... системою...
13. ... вважаються такими, що не належать до жодної територіальної громади та не мають права голосу на місцевих виборах.
14. Громадяни України, які мають право голосу на відповідних місцевих виборах є...
15. Документами, які посвідчують особу, підтверджують громадянство та засвідчують місце проживання виборця на місцевих виборах є...
16. Відповідно до ЗУ "Про свободу пересування та вільний вибір місця

проживання” особа, визнається такою, яка належить до відповідної територіальної громади, якщо проживає на території останньої більше...

17. Місцеві вибори можуть бути черговими...

18. Місцеві вибори призначаються на ...(день тижня)

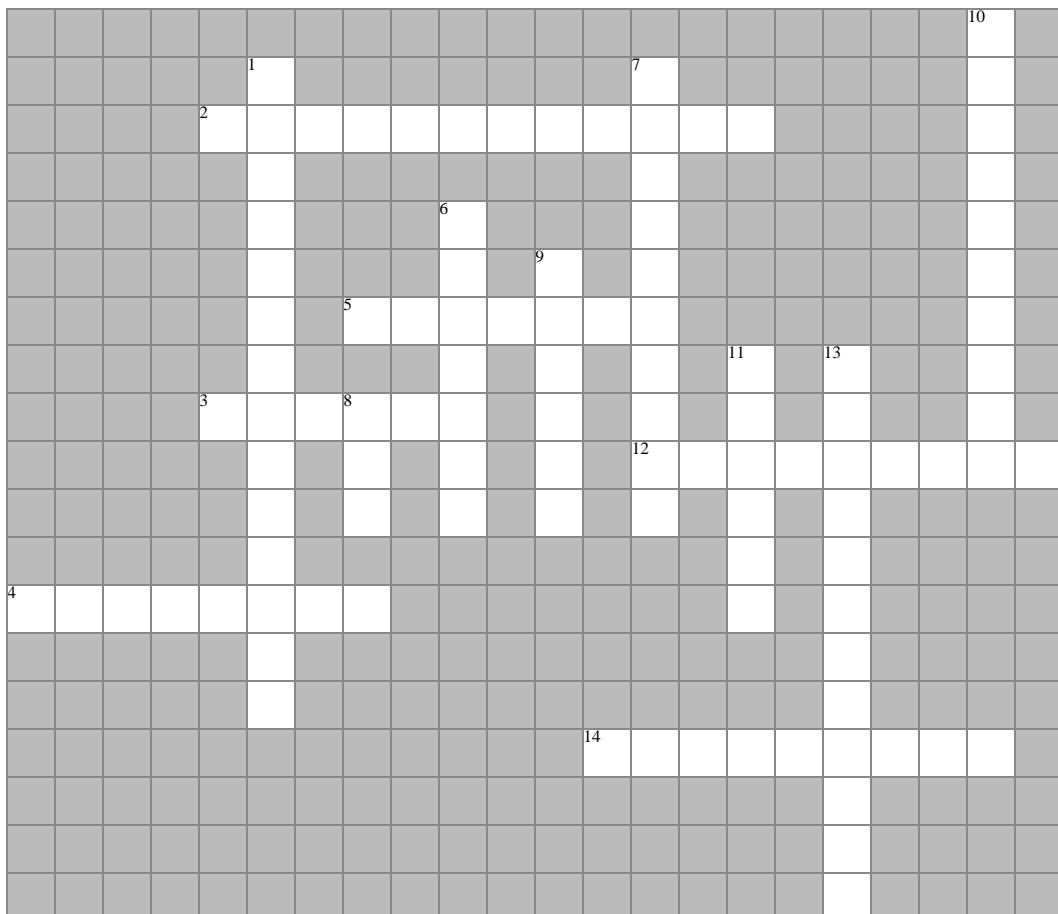
Складіть схеми

1. Форми безпосереднього народовладдя територіальних громад
2. Процедура проведення місцевого референдуму

Теми рефератів

1. Поняття та механізм реалізації місцевого референдуму в Україні в сучасних умовах державотворення.
2. Основні форми участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.
5. Виборчі системи, що застосовуються на муніципальних виборах в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз.
6. Організація і проведення загальних зборів громадян за місцем проживання в м. Запоріжжя
7. Місцеві ініціативи та громадські слухання: процедурні аспекти реалізації у м. Запоріжжя.

Тематичний кросворд



По горизонталі:

2. Вибори депутатів сільських, селищних, міських рад проводяться за ... системою відносної більшості.
3. Громадські слухання проводяться не рідше...разу на рік.
4. Заслуховування не рідше одного разу на рік громадою звітів депутатів ради і посадових осіб місцевого самоврядування, під час якого можуть порушуватися різні питання і вноситися пропозиції з питань місцевого значення – це громадські ...
5. Порядок формування виборних органів держави та органів місцевого управління (самоврядування) на основі Конституції та законів – це виборча ...
12. Громадяни України, які мають право голосу на відповідних місцевих виборах є...
14. Органи місцевого самоврядування з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, захисту прав та інтересів територіальних громад можуть об'єднуватися в органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання, які підлягають реєстрації відповідно до законодавства в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань.

По вертикалі:

1. Гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.
6. Одним з документів, які посвідчують особу , підтверджують громадянство та засвідчують місце проживання виборця на місцевих виборах є...
7. Пропозиція членів громади про обов'язковий розгляд на відкритому засіданні ради будь-якого питання, віднесеного до відання місцевого самоврядування – це місцеві ...
8. Представницькі органи, що створюються частиною жителів, які тимчасово або постійно проживають на відповідній території в межах села, селища, міста (відповідь аббревіатурою).
9. Місцеві вибори призначаються на ...(день тижня).
10. Формою вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення є місцевий...
11. Спосіб формування представницьких органів місцевого самоврядування в Україні та органів влади Автономної Республіки Крим (Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів).
13. Місцеві вибори, місцеві ініціативи, громадські слухання є формами безпосереднього...

ТЕМА № 6. ГАРАНТІЇ ПРАВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Поняття та система гарантій місцевого самоврядування. Критерії класифікації та види гарантій місцевого самоврядування в Україні.
2. Загальні та спеціальні (правові) гарантії місцевого самоврядування.
3. Заборона обмежувати права місцевого самоврядування.
4. Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування: захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України; захист прав місцевого самоврядування в судах загальної юрисдикції.
5. Контроль та нагляд за діяльністю органів місцевого самоврядування.

Дайте визначення понять:

Гарантії місцевого самоврядування, дискримінація, судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування, захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України, захист прав місцевого самоврядування в судах загальної юрисдикції, контрольні гарантії, загальні гарантії, спеціальні гарантії, муніципальний контроль, громадський муніципальний контроль.

Тестові завдання

1. Під гарантіями місцевого самоврядування розуміється:
 - а) система органів державної влади за допомогою якої забезпечується та реалізується діяльність суб'єктів системи місцевого самоврядування та безперешкодне та ефективне здійснення місцевого самоврядування;
 - б) здатність органів та посадових осіб забезпечувати безперешкодне та ефективне здійснення місцевого самоврядування;
 - в) система взаємопов'язаних умов, засобів, способів, механізмів забезпечення та реалізації діяльності суб'єктів системи місцевого самоврядування, за допомогою якої забезпечується безперешкодне та ефективне здійснення місцевого самоврядування;
 - г) взаємоузгоджена та складно структурована система органів та посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування

2. Соціальні, економічні, політичні, духовні, культурні засоби і умови суспільних відносин у державі в яких утворюються, існують і розвиваються гарантії, що забезпечують здійснення прав місцевого самоврядування – це:
 - а) загальні (фактичні) гарантії прав місцевого самоврядування;
 - б) спеціальні (юридичні) гарантії прав місцевого самоврядування;
 - в) конституційні гарантії прав місцевого самоврядування.

3. Система закріплених в нормах права умов, засобів, прийомів та способів, які забезпечують реалізацію прав місцевого самоврядування, а у випадку їх порушення чи необґрунтованого обмеження – діяльність відповідних суб'єктів щодо охорони та захисту:
 - а) конституційні гарантії прав місцевого самоврядування;
 - б) нормативно-правові гарантії прав місцевого самоврядування;

- в) матеріально-фінансові гарантії прав місцевого самоврядування;
- г) судові гарантії прав місцевого самоврядування.

4. Самостійний вид гарантій прав місцевого самоврядування пов'язаний із організаційною діяльністю державних органів, посадових осіб, громадських організацій, трудових колективів, які сприяють здійсненню прав та ефективному функціонуванню місцевого самоврядування.

- а) конституційні гарантії прав місцевого самоврядування;
- б) нормативно-правові гарантії прав місцевого самоврядування;
- в) організаційно-правові гарантії прав місцевого самоврядування;
- г) спеціальні (юридичні) гарантії прав місцевого самоврядування.

5. Закріплена в Конституції України цілісна, організаційно-оформлена взаємообумовлена система умов, правових засобів, способів та механізмів, що створює реальну можливість для суб'єктів системи місцевого самоврядування забезпечувати безперешкодне та ефективне здійснення прав місцевого самоврядування:

- а) нормативно-правові гарантії прав місцевого самоврядування;
- б) організаційно-правові гарантії прав місцевого самоврядування;
- в) конституційні гарантії прав місцевого самоврядування;
- г) спеціальні (юридичні) гарантії прав місцевого самоврядування.

6. Юридичний обов'язок як нормативно-правова гарантія прав місцевого самоврядування – це:

- а) визначена в чинному законодавстві України, санкціонована державою або українським народом, загальнообов'язкова міра належної, необхідної поведінки держави, органів державної влади, членів територіальної громади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб спрямована на виконання і дотримання норм права з метою забезпечення прав місцевого самоврядування в Україні;
- б) спеціально створені державні і недержавні органи та установи, основною метою яких є забезпечення реалізації суб'єктивних прав місцевого самоврядування та виконання нормативних обов'язків;
- в) визначена в чинному законодавстві України, санкціонована державою або українським народом, загальнообов'язкова міра можливої, бажаної поведінки держави, органів державної влади, членів територіальної громади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб спрямована на виконання і дотримання норм права з метою забезпечення прав місцевого самоврядування в Україні;
- г) системи умов, засобів і способів, визначених у програмних документах локального (регіонального) спрямування, які сприятимуть забезпеченню прав місцевого самоврядування в сфері соціально-економічного розвитку окремо взятого регіону.

7. Під системою умов, засобів і способів, визначених у програмних документах

локального (регіонального) спрямування, які сприятимуть забезпеченню прав місцевого самоврядування в сфері соціально-економічного розвитку окремо взятого регіону розуміють:

- а) юридичні нормативно-правові гарантії прав місцевого самоврядування;
- б) організаційно-правові гарантії прав місцевого самоврядування;
- в) факультативно-векторні гарантії прав місцевого самоврядування;
- г) конституційні гарантії прав місцевого самоврядування.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Територіальні громади, органи та посадові особи місцевого самоврядування... реалізують надані їм повноваження.
2. Органи виконавчої влади, їх посадові особи ... права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування .
3. Органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право... щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади.
4. Районна, обласна рада може шляхом таємного голосування висловити недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації на підставі чого ... приймає рішення і дає відповідній раді обґрунтовану відповідь.
5. Якщо недовіру голові районної, обласної державної адміністрації висловили не менше... депутатів від загального складу відповідної ради,... приймає рішення про відставку голови місцевої державної адміністрації.
6. Будь-які ... права громадян України на участь у місцевому самоврядуванні залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних, та інших переконань, за мовними та іншими ознаками ...

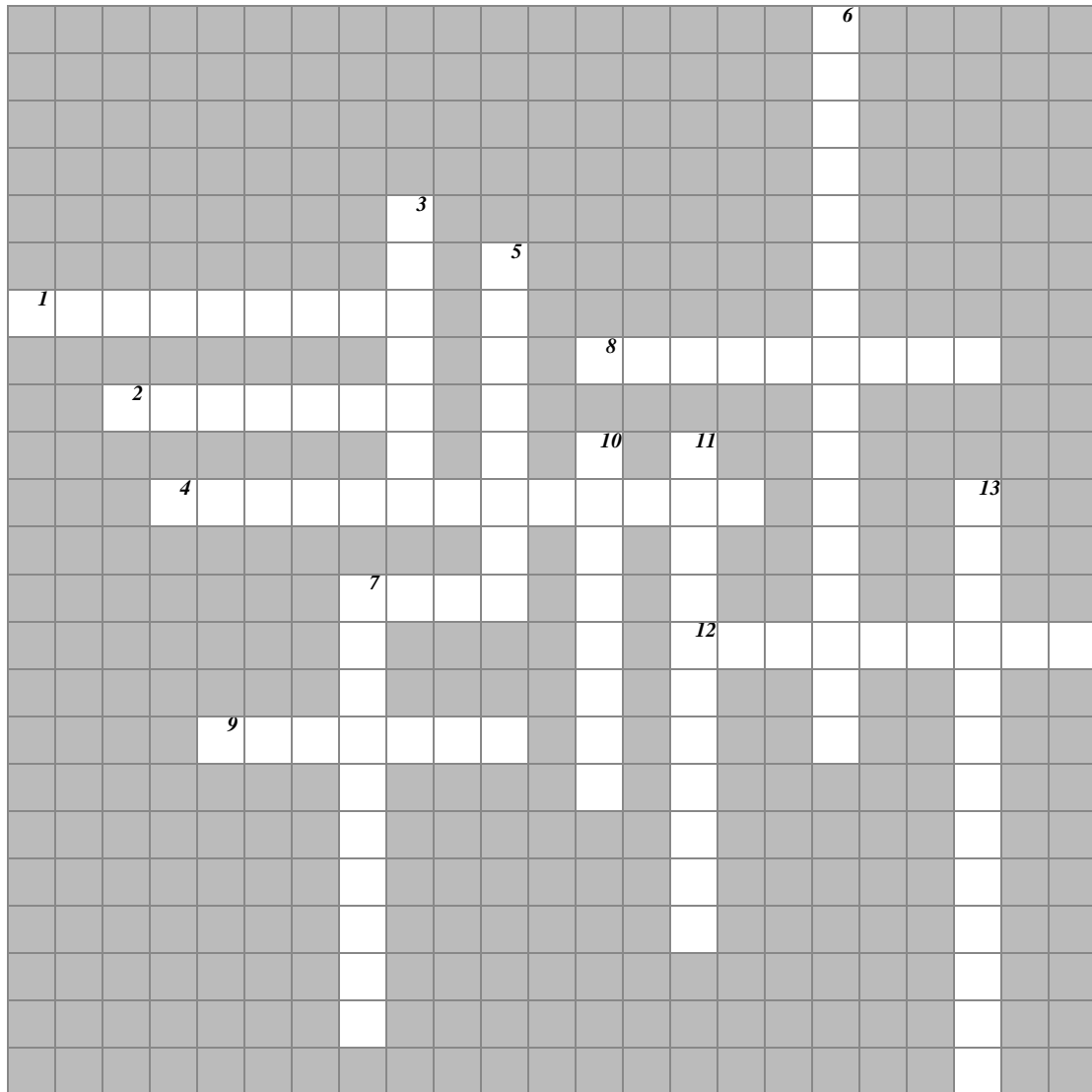
Складіть схеми

1. Критерії класифікації та види гарантій прав місцевого самоврядування
2. Процедурні особливості судового захисту прав та інтересів місцевого самоврядування
3. Місце та роль Конституційного Суду України у захисті прав та інтересів місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Особливості механізму реалізації гарантій місцевого самоврядування.
2. Захист прав місцевого самоврядування в судах загальної юрисдикції

Тематичний кросворд



По горизонталі:

1. Шкода, заподіяна юридичним і фізичним особам в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності органів місцевого самоврядування, відшкодовується за рахунок коштів ... бюджету
2. ... у будь-який час може достроково припинити повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування, якщо вони порушують Конституцію або закони України, обмежують права і свободи громадян, не забезпечують здійснення наданих їм законом повноважень.
4. Будь-яка відмінність, виключення, обмеження або перевага, що заперечує або зменшує рівне здійснення прав.
7. Органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право звертатися до щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад, повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
8. Районна, обласна рада може шляхом таємного голосування висловити недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації, на підставі чого ...приймає рішення і дає відповідній раді обґрунтовану відповідь.

9. Органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право на ... захист.

12. Якщо недовіру голові районної, обласної державної адміністрації висловили не менш як дві третини депутатів від загального складу відповідної ради, Президент України приймає рішення про ... голови місцевої державної адміністрації.

По вертикалі:

3. Органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед таким елементом місцевого самоврядування як територіальні ...

5. Районна, обласна рада може шляхом таємного голосування висловити ... голові відповідної місцевої державної адміністрації.

6. Органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть ... за свою діяльність перед територіальною громадою, державою, юридичними і фізичними особами.

7. Територіальні громади, органи та посадові особи місцевого самоврядування реалізують надані їм повноваження.

10. Сукупність умов та заходів, що забезпечують повну та ефективну реалізацію територіальними громадами, їх органами та посадовими особами права вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

11. Місцеві державні адміністрації є відповідним районним, обласним радам у виконанні програм соціально-економічного і культурного розвитку, районних, обласних бюджетів, підзвітними і підконтрольними у частині повноважень, делегованих їм відповідними районними, обласними радами, а також у виконанні рішень рад з цих питань.

13. Акти ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, прийняті в межах наданих їм повноважень, є для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

ТЕМА № 7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ НОРМ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА

1. Поняття та види відповідальності у муніципальному праві.
2. Підстави муніципально-правової відповідальності. Форми відповідальності у муніципальному праві.
3. Особливості відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

4. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування перед державою, територіальною громадою, фізичними та юридичними особами.

Дайте визначення понять :

муніципально-правова відповідальність, підстави муніципально-правової відповідальності., форми муніципально-правової відповідальності, територіальна громада, посадові особи місцевого самоврядування, об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона муніципально-правової відповідальності, муніципальне правопорушення.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність за свою діяльність перед...
2. Органи та посадові особи є ... та... і відповідальними перед...
3. Вони періодично, але не менш ... інформують населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення, звітують перед... про їх діяльність.
4. Органи та посадові особи місцевого самоврядування, з питань здійснення ними делегованих повноважень органів виконавчої влади є підконтрольними...
5. Шкода, заподіяна юридичним і фізичним особам в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності органів місцевого самоврядування , відшкодовується за рахунок...
6. В результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності посадових осіб , відшкодовується за рахунок...
7. Споры про поновлення порушених прав юридичних і фізичних осіб , що виникають в результаті рішень органів місцевого самоврядування, вирішуються в ...

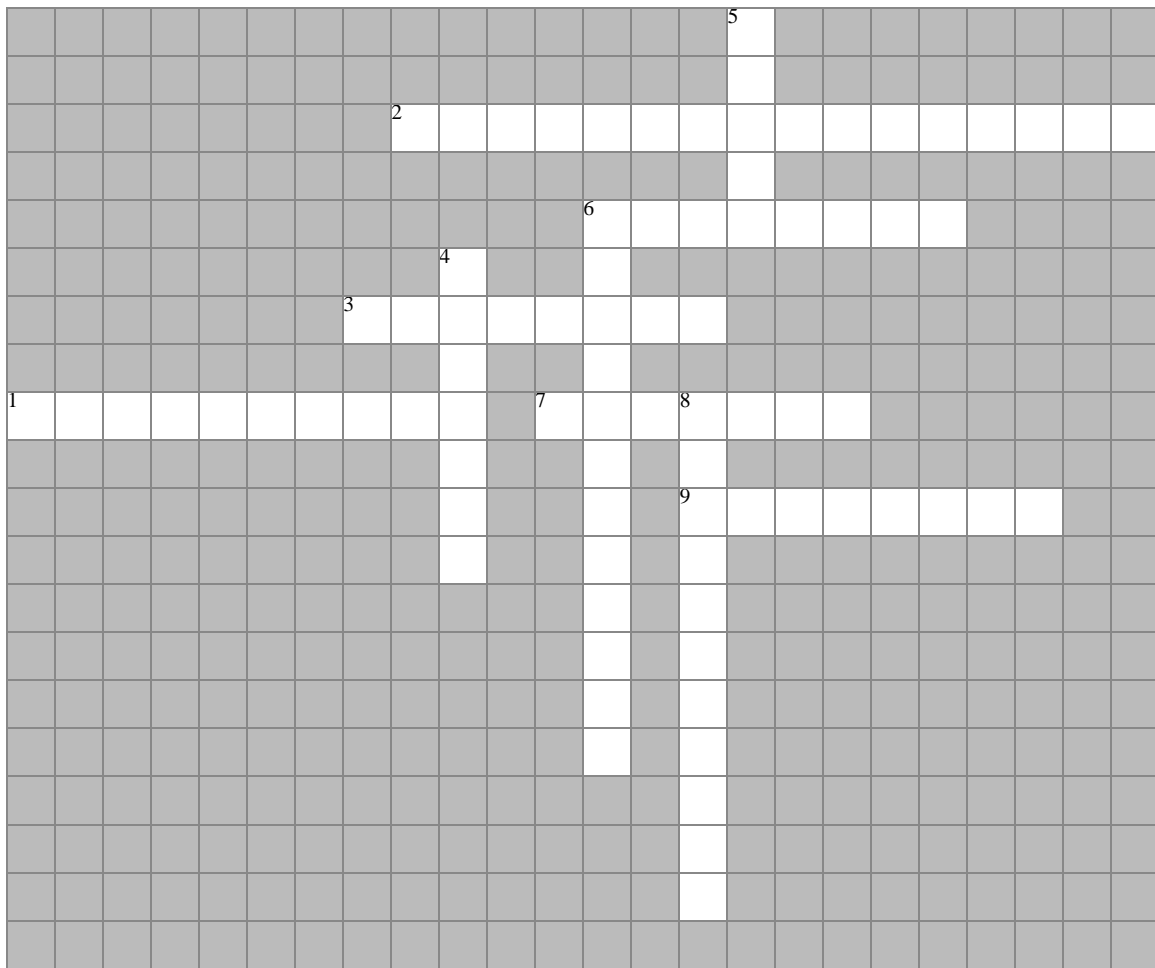
Теми рефератів

1. Муніципально-правова відповідальність як вид юридичної відповідальності.
2. Особливості відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Складіть схеми

1. Поняття та види відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування
2. Відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування перед державою, територіальною громадою, фізичними та юридичними особами.

Тематичний кросворд



По горизонталі :

1. Повноваження сільської, селищної, міської, районної в місті, районної, обласної ради можуть бути ... припинені.
2. Негативні юридичні наслідки за протиправне діяння, що настають в результаті здійснення населенням і державними органами функцій контролю і нагляду за діяльністю муніципальних органів і посадових осіб.
3. Кримінальна відповідальність службових осіб настає за так звані ... злочини.
6. Органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність за свою діяльність перед, державою, юридичними і фізичними особами.
7. Елемент правової норми, в якій зазначаються заходи державного примусу в разі невиконання, порушення її диспозиції.
9. Районна, обласна рада може шляхом таємного голосування висловити ... голові відповідної місцевої державної адміністрації.

По вертикалі :

4. Органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право на ... захист.

5. Спори про поновлення порушених прав юридичних і фізичних осіб, що виникають в результаті рішень, дій чи бездіяльності органів або посадових осіб місцевого самоврядування, вирішуються ...

6. Повноваження сільського, селищного, міського голови, вважаються достроково припиненими у разі припинення його ...

8. Повноваження сільського, селищного, міського голови можуть бути також достроково припинені, якщо він порушує ... або закони України, права і свободи громадян, не забезпечує здійснення наданих йому повноважень.

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОКРЕМИХ ІНСТИТУТІВ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

ТЕМА № 8. ПРАВОВИЙ СТАТУС СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ ГОЛІВ ТА ГОЛІВ РАЙОННОЇ, ОБЛАСНОЇ, РАЙОННОЇ В МІСТІ РАДИ

1. Правовий статус сільських, селищних, міських голів: поняття, порядок обрання, функції та повноваження.
2. Правовий статус голів районної, обласної, районної у місті ради: поняття, порядок обрання, функції та повноваження. Дострокове припинення повноважень голів місцевих рад: підстави та порядок проведення процедури.
3. Правовий статус голів міст Києва і Севастополя: поняття, порядок обрання, функції та повноваження.
4. Акти локальної нормотворчості сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної у місті ради: поняття, види, правові наслідки.

Дайте визначення понять:

Сільський, селищний, міський голова, депутат представницького органу місцевого самоврядування, кандидат на посаду, вибори, мажоритарна система, пропорційна система, змішана система, президія (колегія) ради, заступник голови, секретар голови, відкликання голови сільської, селищної міської ради, голова районної, обласної ради, акти голів.

Тестові завдання

1. Відповідно до ч. 3 ст. 141 Конституції України, статус і повноваження голів визначаються:
А) Конституцією України;
Б) законом;
В) статутом.
2. Відповідно закону України вибори сільського, селищного, міського голови проводяться за:
А) мажоритарною системою;
Б) пропорційною системою;
В) змішаною системою.
3. Строк повноважень сільських, селищних, міських голів:
А) 4 роки;
Б) 5 років;
В) законом не визначено.
4. Сільський, селищний, міський голова очолює:
А) відповідну територіальну громаду;

Б) відповідний виконавчий комітет;

В) відповідну раду.

5. Голова вносить на розгляд ради пропозицію щодо кандидатури на посаду:

А) заступника голови;

Б) секретаря голови;

В) першого заступника голови.

6. Сільський, селищний, міський голова забезпечує в межах наданих законом повноважень органів виконавчої влади на відповідній території:

А) додержання Конституції та законів України;

Б) виконання актів Президента України та відповідних органів виконавчої влади;

В) виконання актів судових органів влади.

7. Голови районних, обласних та районних у містах рад обираються:

А) безпосередньо територіальною громадою;

Б) відповідною радою з числа місцевих жителів;

В) відповідною радою з числа її депутатів.

8. Строк повноважень голови районних, обласних та районних у містах рад:

А) 4 роки;

Б) 5 років;

В) законом не визначено.

9. Голова районної та голова обласної ради, як і голови сільських, селищних і міських рад, відповідно до ч. 4 ст. 141 Конституції України, одночасно очолює:

А) виконавчий апарат відповідних рад;

Б) місцеву адміністрацію;

В) виключно відповідну раду.

10. Питання про звільнення голови ради може бути внесено на розгляд ради на вимогу не менше:

А) 1/3 депутатів від загального складу ради;

Б) 1/2 депутатів від загального складу ради;

В) 2/3 депутатів від загального складу ради.

11. Повноваження заступника голови районних, обласних та районних у містах рад визначаються:

А) статутом;

Б) рішенням ради або розпорядженням голови ради;

В) виключно рішенням ради.

12. Повноваження Київського міського голови визначаються:

А) Конституцією України і Законом «Про місцеве самоврядування в Україні»

Б) виключно Законом «Про місцеве самоврядування в Україні»;

В) Законом "Про місцеве самоврядування в Україні" та законом про столицю.

13. Чи може голова брати участь у вирішенні питань щодо проведення у місті заходів загальнодержавного та міжнародного характеру?

А) так, це входить в його компетенцію;

Б) ні;

В) може, якщо це буде прямо передбачено статутом ради.

14. В якому нормативно-правовому акті зазначено правовий статус голови м. Севастополя на підставі спеціального статусу цього міста:

А) Закон України «Про місто-герой Київ»;

Б) Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;

В) проект Закону України "Про місто-герой Севастополь".

15. Актом голів відповідних рад є:

А) указ;

Б) рішення;

В) постанова;

Г) розпорядження.

Контрольні питання

1. Процедурні особливості порядку обрання, функції та повноваження сільських, селищних, міських голів.

2. Проблеми дострокового припинення повноважень сільських, селищних, міських голів та голів районної, обласної, районної в місті ради.

3. Порядок обрання, функції та повноваження голів міста Києва та Севастополя.

4. Загальна характеристика локальних актів сільських, селищних, міських голів та голів районної, обласної, районної в місті ради.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Як і депутати представницьких органів місцевого самоврядування, голова обирається відповідною ... на основі загального, прямого виборчого права шляхом ... (ч. 2 ст. 141 Конституції України)?

2. Обраним на посаду сільського, селищного, міського голови, згідно зі ст. 73 Закону, вважається кандидат, який одержав ... що брали участь у голосуванні, відносно інших кандидатів, які балотувалися у відповідному окрузі, та за умови, що

3. Повноваження сільського, селищного, міського голови починаються з моменту

4. Сільський, селищний, міський голова укладає від імені територіальної громади, ради та її виконавчого комітету ..., також підписує ... ради та її виконавчого комітету.

5. Сільський, селищний голова є підзвітною, підконтрольною та відповідальною особою перед

6. Підставами дострокового припинення повноважень голів районних, обласних і районних у місті рад відповідно до ст. 79 Закону «Про місцеве самоврядування України» є

7. Голова районної, обласної і районної у місті ради звітує перед радою про свою діяльність не рідше ..., а на вимогу не менш як третини депутатів —

8. За рішенням міської ради голова ради м. Севастополь звертається до ... щодо визнання незаконними ... місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальної громади міста, а також повноваження Севастопольської міської ради.

Складіть порівняльну таблицю

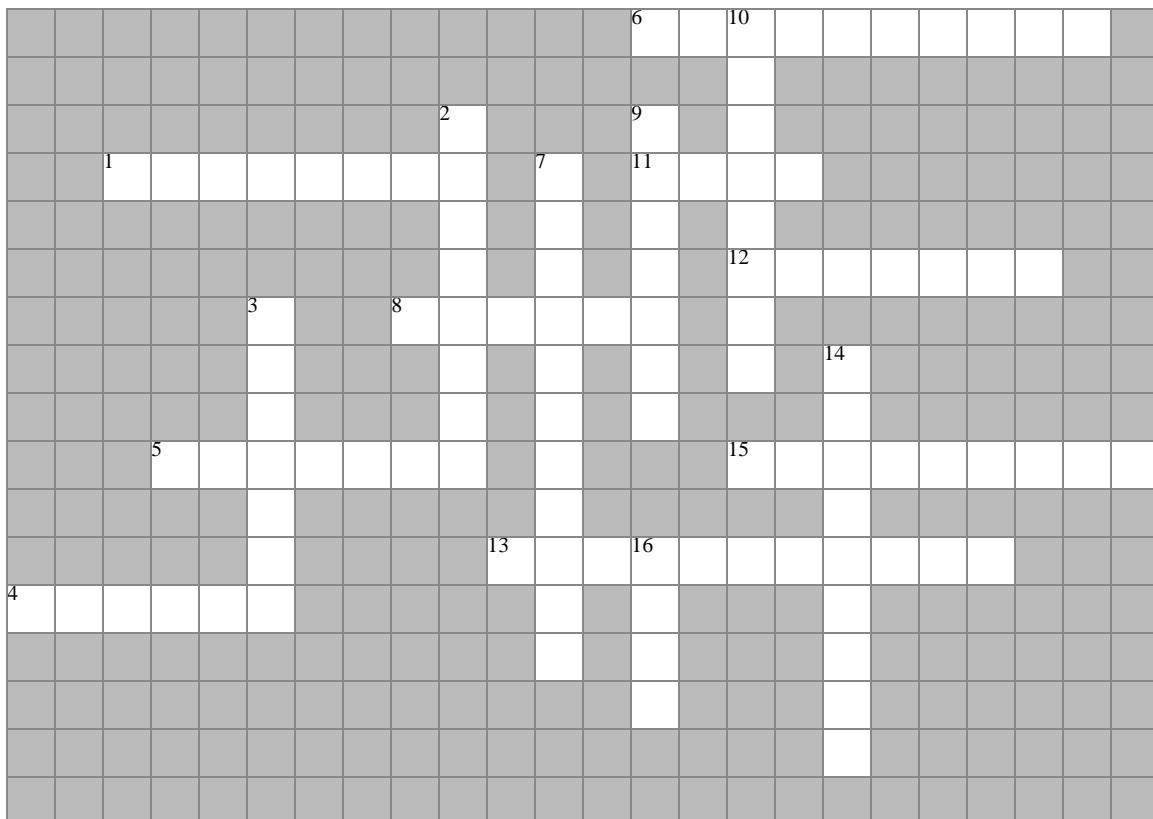
1. Правовий статус сільських, селищних, міських голів та голів районної, обласної, районної в місті рад: порядок обрання, функції та повноваження.

Теми рефератів

1. Відмінність статусу голів районної, обласної, районної у місті ради від статусу сільських, селищних, міських голів.

2. Особливості статусу голів в містах Києві та Севастополі.

Тематичний кросворд



По горизонталі:

1. Особа, що працює в міській, селищній чи сільській раді в Україні на постійній основі та обирається радою з числа її депутатів на строк повноважень ради за пропозицією її голови.

4. Головна посадова особа територіальної громади.
5. Акти голів місцевих рад.
6. Голова районної і обласної ради, як і голови сільських, селищних, міських рад, відповідно до ч.4 ст. 141 Конституції України, одночасно очолюють і ... апарат відповідних рад.
8. Спосіб формування інститутів місцевого самоврядування через народне голосування.
11. Орган, який очолює місцевий голова.
12. Представник інтересів територіальної громади села, селища, міста чи їх громад, який обирається на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування на строк, встановлений Конституцією України.
13. Система визначення результатів виборів, при якій депутатські мандати розподіляються між партіями пропорційно кількості поданих за них голосів виборців у багатомандатному окрузі.
15. Посадова особа, що обирається відповідною радою в межах строку її повноважень з числа депутатів цієї ради шляхом таємного голосування і здійснюють свої повноваження до припинення ними повноважень депутата ради відповідного скликання.

По вертикалі:

2. Орган, до складу якого входять голова ради, його заступник, голови постійних комісій ради, уповноважені представники депутатських груп і фракцій.
3. Система виборів, за якою проводяться вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах рад.
7. Система визначення результатів виборів, завдяки якій депутатські мандати (один або кілька) отримують тільки ті кандидати, які отримали встановлену законом більшість голосів, а усі інші кандидати вважаються не обраними.
9. Питання про звільнення голови ради може бути внесено на розгляд ради на вимогу не менше.
10. Особа, яка претендує на посаду і відповідає всім критеріям, встановлених законом.
14. Голова місцевих рад працює на ... основі.
16. Строк, на який обирається голова місцевої ради.

ТЕМА № 9. ПРАВОВИЙ СТАТУС МІСЦЕВИХ РАД

1. Правовий статус сільських, селищних, міських рад: поняття, порядок формування, функції та повноваження.
2. Обласні, районні та районні у містах ради: поняття, порядок формування, функції та повноваження.
3. Організаційно-правові форми роботи місцевих рад.
4. Правове регулювання нормотворчої діяльності сільських, селищних, міських, районних, обласних, районних у містах рад: поняття, види та правові наслідки.
5. Статут територіальної громади як основний акт локальної нормотворчості: поняття, порядок прийняття та правові наслідки.

Дайте визначення понять:

місцева рада як представницький орган місцевого самоврядування, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, адміністративно-територіальний устрій України, голова місцевої ради, сесія, населений пункт, область, район, статут територіальної громади, рішення місцевої ради, наказ, інструкція, регламент, розпорядження, ухвала, заява.

Тестові завдання

1. До ознак рад як представницьких органів не належить:
А) колегіальність;
Б) поширення на всю територію країни;
В) представляють відповідну територіальну громаду.
2. До представницьких органів місцевого самоврядування не належать:
А) Верховна Рада Автономної Республіки Крим;
Б) Верховна Рада України;
В) районні та обласні ради.
3. Міста підрозділяються на такі види:
А) міста районного значення;
Б) міста республіканського (Автономної Республіки Крим) значення;
В) міста обласного значення;
Г) міста спеціального статусу;
Д) міста загального статусу;
Е) райони в містах і міські округи.
4. До категорії міст районного значення відносять міста, на території яких:
А) кількість населення понад 5 тисяч жителів;
Б) кількість населення понад 10 тисяч жителів;
В) кількість населення понад 15 тисяч жителів.

5. До категорії міст, що мають спеціальний статус, відносять:

- А) міста Київ і Севастополь, чисельність населення яких перевищує 1 мільйон жителів;
- Б) міста Київ і Севастополь, чисельність населення яких перевищує 1,5 мільйон жителів;
- В) міста Київ і Севастополь, чисельність населення яких перевищує 500 тис. жителів.

6. Райони складаються із:

- А) сіл, селищ, міст;
- Б) сіл, селищ;
- В) сіл, селищ, міст районного значення.

7. Місцеві ради як представницькі органи місцевого самоврядування формуються на підставі таких рівнів як:

- А) місцевий (базовий);
- Б) регіональний;
- В) районний.

8. Найважливішою складовою роботи представницьких органів місцевого самоврядування є їх:

- А) правова діяльність;
- Б) організаційна діяльність;
- В) матеріально-технічна діяльність.

9. Актом локальної нормотворчості відповідних рад є:

- А) указ;
- Б) рішення;
- В) постанова.

10. Елементом якої діяльності рад є управління відповідними об'єктами, планування і координація, контроль і перевірка виконання тощо?

- А) правової;
- Б) організаційної;
- В) установчої.

11. Важливою нормативною умовою функціонування територіальної громади та її органів, виступаючи необхідним елементом правової основи муніципальної демократії, є:

- А) закон України «Про місцеве самоврядування»;
- Б) Конституція України;
- В) статут.

12. Повноваження щодо затвердження статуту територіальної громади згідно з Законом „Про місцеве самоврядування в Україні” віднесене до виключної компетенції:

- А) сільських, селищних, міських рад;
- Б) сільських, селищних, міських голів;
- В) обласних та районних рад.

13. Статут територіальної громади підлягає державній реєстрації:

- А) у виконавчому комітеті ради;
- Б) в обласній раді;
- В) в органах Міністерства юстиції України.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. До основних ознак рад як представницьких органів відносяться
2. До категорії міст районного значення відносять міста, на території яких розташовані ... з кількістю населення понад ... тисяч жителів, переважна частина якого зайнята в ... чи ... сфері.
3. До категорії міст республіканського (Автономна Республіка Крим) значення відносять міста, які є ... центрами, мають розвинуту ... , з кількістю населення понад ... тисяч жителів.
4. До категорії міст, що мають спеціальний статус, відносять міста ..., чисельність населення яких перевищує 1 мільйон жителів.
5. Базовий рівень включає ... ради, які утворюються на території
6. Регіональний рівень місцевих рад представницьких органів місцевого самоврядування включає як елементи цієї системи ... ради, що утворюються на території відповідних
7. Діяльність усіх місцевих рад та їх органів відбувається на підставі і на виконання
8. До основних форм роботи місцевих рад відносять
9. Методи діяльності рад бувають
10. Основним актом локальної нормотворчості територіальної громади є

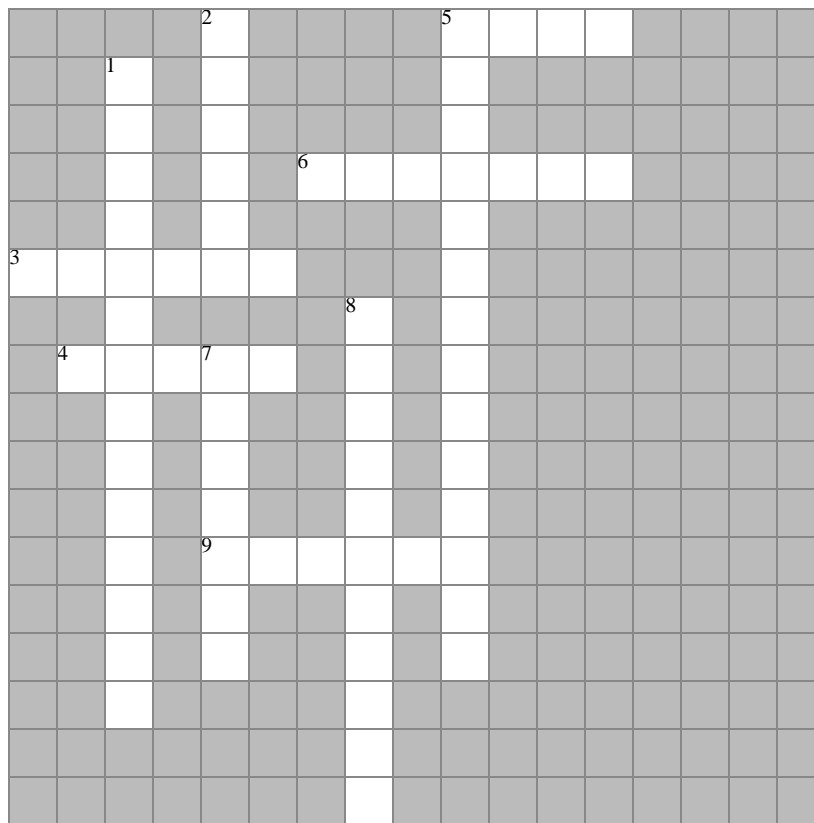
Складіть порівняльну таблицю

1. Правова природа місцевих рад в сучасній Україні від місцевих рад народних депутатів за радянських часів.
2. Порядок формування представницьких органів місцевого самоврядування в Україні.

Теми рефератів

1. Види місцевих рад як представницькі органи місцевого самоврядування.
2. Особливості правового статусу окремих видів представницьких органів місцевого самоврядування в Україні.

Тематичний кросворд



По горизонталі:

3. До категорії міст районного значення відносять міста, на території яких ... тисяч жителів.
4. Адміністративно-територіальна одиниця, що складається з громад і є складовою частиною регіону.
5. Місто, що має спеціальний статус.
6. Акт локальної нормотворчості відповідних рад.
9. Важлива нормативна умова функціонування територіальної громади та її органів.

По вертикалі:

1. Одна із функцій рад.
2. Сукупність прав і обов'язків місцевих рад, які визначаються Конституцією України, Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні", іншими законами та нормативно-правовими актами.
5. Ознака рад як представницьких органів.
7. Адміністративно-територіальна одиниця, що складається із сукупністю районів.
8. Місто, що має спеціальний статус.

ТЕМА № 10. ПРАВОВИЙ СТАТУС ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ РАД

1. Правовий статус виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад: поняття, порядок формування, функції та повноваження.
2. Система виконавчих комітетів місцевих рад: порядок формування, основні функції та повноваження, організація роботи. Відділи та управління виконавчих комітетів місцевих рад.
3. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з місцевими органами державної влади (районною та обласною державними адміністраціями та територіальними органами центральних органів виконавчої влади).
4. Акти виконавчих органів місцевого самоврядування: поняття, види, правові наслідки.

Дайте визначення понять:

Виконавчий комітет місцевих рад, підзаконний нормативний акт органів місцевого самоврядування, підзаконний нормативний акт місцевих органів виконавчої влади, відділ виконавчого комітету місцевої ради, управління виконавчого комітету місцевої ради.

Тестові завдання

1. Виконавчим органом місцевих рад є:
 - А) державна адміністрація;
 - Б) виконавчий комітет;
 - В) територіальна громада.

2. Очолює виконавчий комітет сільської, селищної, міської ради, районної в місті ради:
 - А) депутат ради;
 - Б) секретар ради;
 - В) голова ради.

3. Суттєвою особливістю комплексу повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад є те, що вони:
 - А) поділяються на власні та делеговані;
 - Б) суттєво відрізняються з повноваженнями відповідних рад;
 - В) в деякій мірі співпадають з повноваженнями відповідних рад.

4. До делегованих повноважень у сфері соціально-економічного та культурного розвитку, планування та обліку відносяться:
 - А) забезпечення збалансованого економічного й соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів;
 - Б) статистичний облік громадян, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території;

В) розгляд проектів планів підприємств і організацій, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, внесення до них зауважень і пропозицій, здійснення контролю за їх виконанням.

5. До власних повноважень у сфері бюджету, фінансів і цін належать:

- А) складання проекту місцевого бюджету, подання його на затвердження відповідної ради, забезпечення виконання бюджету; щоквартальне подання раді письмових звітів про хід і результати виконання бюджету;
- Б) здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням цін і тарифів;
- В) сприяння здійсненню інвестиційної діяльності на відповідній території.

6. Акт виконавчого комітету місцевих рад:

- А) рішення;
- Б) указ;
- В) постанова.

7. Для здійснення повноважень, які належать до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, створюються:

- А) спеціальні тимчасові комісії;
- Б) відділи, управління та інші виконавчі органи;
- В) лише відділи та управління.

8. Відділи, управління та інші виконавчі органи ради є підзвітними і підконтрольними:

- А) державній адміністрації;
- Б) Верховній Раді України;
- В) відповідній місцевій раді.

9. Керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради:

- А) призначаються і звільняються з посади головою відповідної ради;
- Б) призначаються на посаду головою відповідної ради, а звільняються – 1/3 депутатами ради;
- В) обираються територіальною громадою.

10. Окрім відділів та управлінь для оперативного і кваліфікованого виконання своїх повноважень виконавчі комітети створюють:

- А) тимчасові комісії;
- Б) спеціальні комісії;
- В) комісії.

11. Керівників відділів та управлінь виконавчих комітетів місцевих рад народних депутатів видають:

- А) постанови;
- Б) рішення;
- В) накази.

12. Рішення виконавчого комітету ради з питань, віднесених до власної компетенції виконавчих органів ради, можуть бути скасовані:

- А) головою відповідної ради;
- Б) відповідною радою;
- В) виключно в судовому порядку.

13. Основною формою роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної в місті (в разі її створенні) ради як колегіального органу є:

- А) засідання;
- Б) сесії;
- В) слухання.

14. Основним документом, який визначає організаційно-процедурні питання діяльності виконавчого комітету ради, є:

- А) статут;
- Б) регламент;
- В) розпорядження голови відповідної ради.

15. Виконком та його структурні підрозділи здійснюють свою діяльність відповідно до затверджених:

- А) планів роботи;
- Б) указів керівників відділів;
- В) постанов Верховної Ради України.

Контрольні питання

1. Загальна характеристика правового статусу виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад.
2. Система виконавчих комітетів місцевих рад. Відділи та управління виконавчих комітетів місцевих рад.
3. Загальна характеристика актів виконавчих органів місцевого самоврядування.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Особи, які входять до складу виконавчого комітету, крім тих, хто ..., на час засідань виконавчого комітету, а також для здійснення повноважень в інших випадках звільняються від ... з відшкодуванням їм середнього заробітку за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з виконанням обов'язків члена виконавчого комітету, за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету.
2. У виконавчому комітеті сільської ради функції секретаря виконавчого комітету за рішенням ради може здійснювати ... відповідної ради.
3. Повноваження, надані виконавчим органам сільських, селищних, міських рад Законом, класифікують за такими сферами (галузями)
4. Визначений міськими радами обсяг повноважень районних у місті рад та їхніх виконавчих органів не може змінюватися міською радою без згоди ... протягом даного скликання.

5. Окрім відділів та управлінь для оперативного і кваліфікованого виконання своїх повноважень виконавчі комітети створюють ..., до складу яких окрім працівників апарату виконкому входять
6. Особливістю актів місцевого самоврядування є їх
7. Регламент виконавчого комітету передбачає механізм здійснення таких напрямів діяльності виконкому, як

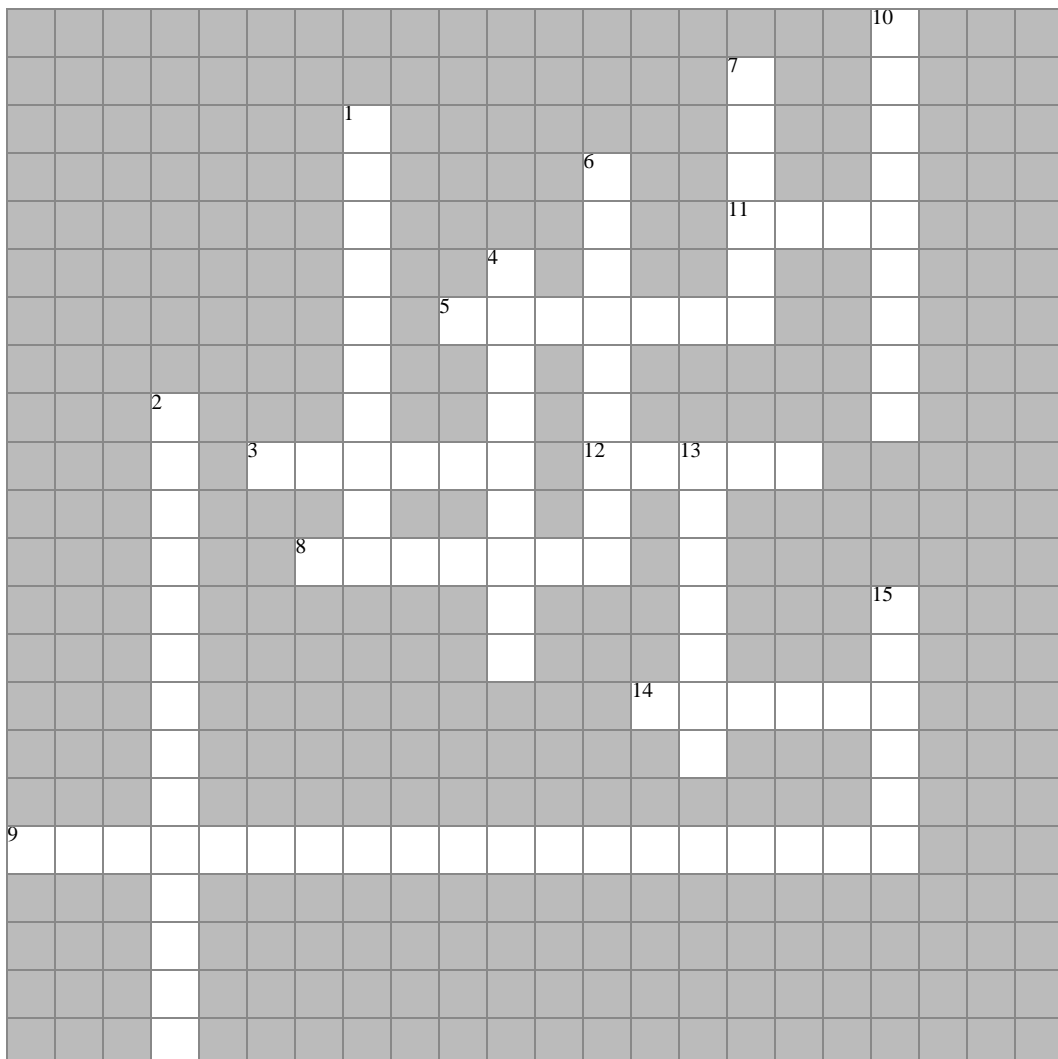
Складіть порівняльну таблицю

1. Актів виконавчих органів місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Місце виконавчих комітетів місцевих рад в системі місцевого самоврядування.
2. Особливості правового статусу відділів та управлінь виконавчих комітетів місцевих рад.
3. Взаємодія органів місцевого самоврядування з місцевими органами державної влади.

Тематичний кросворд



По горизонталі:

3. Функції, які вказані у відповідному законі.
5. Виконавчий орган місцевих рад.
8. Акт виконавчого комітету місцевих рад.
9. Сфера (галузь), в якій виконавчим органам сільських, селищних, міських рад надано повноваження такі, як укладання і забезпечення виконання в установленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг.
11. Орган, якому підзвітні і підконтрольні органи, що створюється для здійснення повноважень, які належать до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.
12. Акт нормотворчості керівників відділів та управлінь виконавчих комітетів місцевих рад.
14. Орган, що створюється для здійснення повноважень, які належать до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

По вертикалі:

1. Функції, які виконавчі комітети отримують від державних органів влади.
2. Ознака виконавчого комітету як представницького органу.
4. Особи, які входять до складу виконавчого комітету, крім тих, хто працює у виконавчих органах ради, працюють на ... основі.
6. Основна форма роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної в місті (в разі її створенні) ради.
7. Орган, який створюють районні й обласні ради замість виконавчих комітетів.
10. Основний документ, який визначає організаційно-процедурні питання діяльності виконавчого комітету ради.
13. Орган, який у виконавчому комітеті створюють для оперативного і кваліфікованого виконання повноважень комітетів.
15. Очолює виконавчий комітет місцевих рад.

ТЕМА № 11. ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

1. Поняття та правова характеристика статусу депутатів місцевих рад в Україні.
2. Функції та повноваження депутата місцевої ради.
3. Організаційно-правові форми здійснення функцій та повноважень депутатів місцевих рад. Депутатський звернення. Депутатське запитання.
4. Дострокове припинення повноважень депутатів місцевих рад.
5. Поняття та види гарантій діяльності депутатів місцевих рад.

Дайте визначення понять:

статус депутатів місцевих рад, вільний депутатський мандат, імперативний депутатський мандат, депутатське звернення, депутатське запитання, депутатські звіти, гарантії діяльності депутатів місцевих рад, наказ

виборців, відкликання депутата місцевої ради, депутатська група, депутатська фракція, постійна комісія, тимчасова комісія.

Тестові завдання

1. Депутат місцевої ради набуває свої повноваження в результаті:
А) призначення його Верховною Радою України;
Б) призначення головою відповідної ради;
В) обрання його до ради.

2. Повноваження депутата місцевої ради починаються:
А) з моменту оголошення результатів виборів;
Б) з моменту відкриття першої сесії відповідної ради;
В) на наступний день, після відкриття першої сесії відповідної ради.

3. Спори щодо набуття повноваження депутатів вирішуються:
А) Центральною виборчою комісією;
Б) виключно судом;
В) територіальною виборчою комісією.

4. Депутат звільняється від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням йому середнього заробітку за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з депутатською діяльністю, за рахунок відповідного місцевого бюджету:
А) на строк діяльності відповідної ради;
Б) на час сесії;
В) на час, на який йому видано депутатського мандату.

5. Відповідна рада може звернутися до виборців з пропозицією про відкликання депутата в установленому законом порядку у разі пропуску депутатом протягом року більше ніж:
А) половини пленарних засідань ради або засідань постійної комісії;
Б) $\frac{2}{3}$ від кількості пленарних засідань ради або засідань постійної комісії;
В) третину пленарних засідань ради або засідань постійної комісії.

6. Депутат не може подавати:
А) запиту;
Б) запитання;
В) клопотання.

7. Контроль за проходженням запиту і ходом виконання прийнятого по ньому рішення здійснює:
А) голова відповідної ради;
Б) секретар ради;
В) депутат, незалежно від того, чи саме він подавав запит.

8. Депутат ради може входити до складу:

- А) тільки однієї депутатської фракції;
- Б) не більше двох;
- В) законом не обмежується кількість фракцій.

9. Фракція має право на виступ свого представника:

- А) з питань, що стосуються економіки;
- Б) з питань, що стосуються нормотворчої політики;
- В) з усіх питань.

10. Для координації дій депутатських груп і фракцій вирішення спірних питань, які можуть виникнути при здійсненні ними своєї діяльності, рада може створювати:

- А) спеціальні тимчасові комісії;
- Б) узгоджувальну раду;
- В) депутатський комітет.

11. Гарантії прав депутата при розгляді питання про його відкликання полягає в тому, що він:

- А) має право брати участь у голосуванні стосовно його відкликання;
- Б) має право бути присутнім при розгляді питання стосовно його відкликання, але не може надавати роз'яснення на свій захист;
- В) має право бути присутнім при розгляді питання стосовно його відкликання, надавати роз'яснення на свій захист тощо.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Повноваження депутатів починаються з дня відкриття першої сесії відповідної ради з моменту офіційного оголошення підсумків виборів відповідною територіальною виборчою комісією і закінчуються в ..., крім передбачених законом випадків дострокового припинення повноваження депутата місцевої ради або ради до складу якої його обрано.

2. Інформація про підсумки виборів доводиться комісією до відома відповідної ради, спори щодо набуття повноваження депутатів вирішуються

3. Повноваження депутата місцевої ради припиняються достроково за наявності передбачених підстав

4. Депутатські повноваження також можуть припинятися достроково за рішенням відповідної ради у зв'язку з

5. Депутат місцевої ради здійснює свої повноваження, не пориваючи з виробничою або службовою діяльністю, за винятком депутатів, які

6. У виборчому окрузі депутат місцевої ради зобов'язаний

7. Депутат має право ухвального голосу з ... питань, які розглядаються на сесіях ради, а також на засіданнях постійної та інших комісій ради, до складу яких його обрано.

8. За результатами розгляду депутатського запиту й відповіді на нього на сесії приймається ..., в якому зазначаються

9. Закон "Про статус депутатів місцевих рад" визначає і основні гарантії депутатської діяльності, до яких належать:
10. Депутатська фракція має право за погодженням з ... розповсюджувати серед депутатів підготовлені нею матеріали, представляти й захищати в раді законні інтереси своїх членів.
11. Рішення узгоджувальної ради мають ... характер.

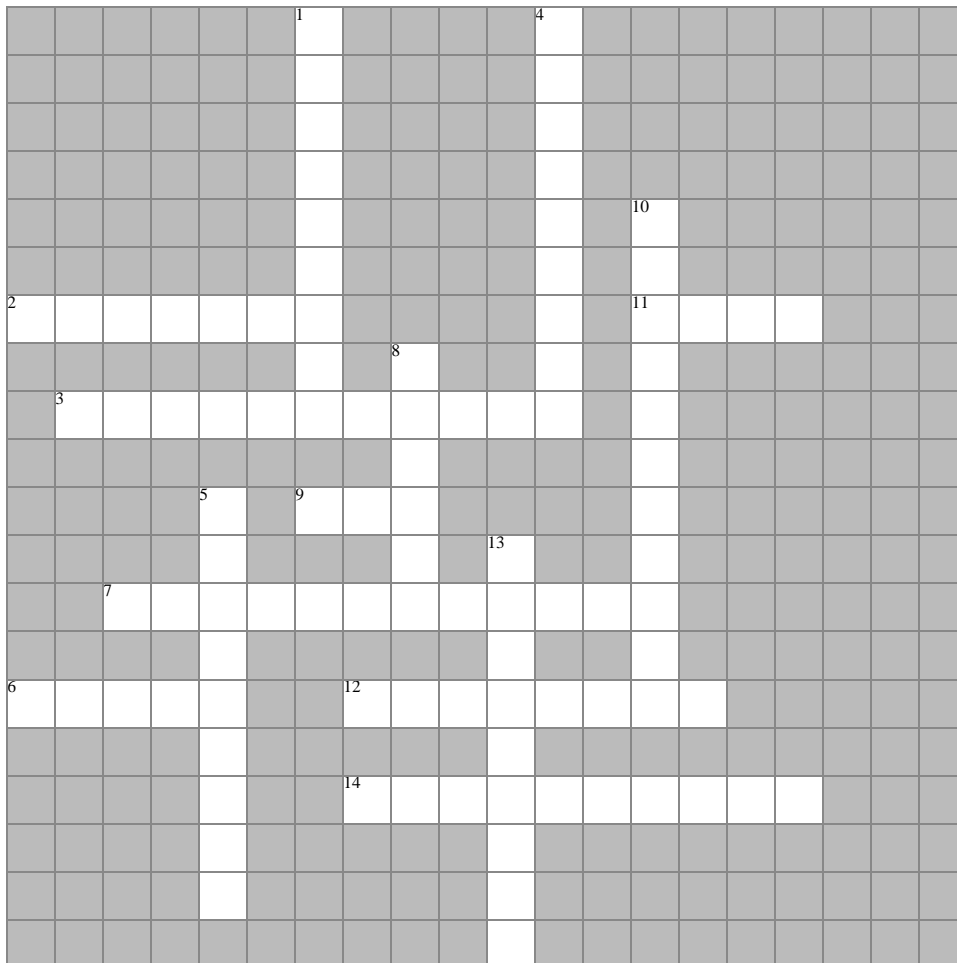
Складіть порівняльну таблицю

1. Правовий статус народних депутатів і депутатів місцевих рад.
2. Гарантія діяльності депутатів та голів місцевих рад.
3. Відмінність між депутатськими зверненнями та депутатськими запитаннями.
4. Функції та повноваження депутатів місцевих рад та народних депутатів.

Теми рефератів

1. Особливості статусу депутатів місцевих рад.
2. Співвідношення статусу депутатів місцевих рад і статусу народних депутатів України.

Тематичний кросворд



По горизонталі:

2. Об'єднання депутатів місцевих рад на партійній основі та єдності поглядів. (фракція).
3. Одна з підстав дострокового припинення повноважень депутата місцевої ради (відкликання).
6. Підтримана радою вимога депутата місцевої ради до посадових осіб ради і її органів, сільського, селищного, міського голови, керівників підприємств, установ і організаційз питань, які віднесені до відання ради (запит).
7. Мандат депутата місцевої ради (імперативний).
9. Орган, яким вирішуються спори щодо набуття повноваження депутатів (суд).
11. Письмове повідомлення депутата про виконання певної роботи (звіт).
12. Здійснює контроль за проходженням депутатського запиту і ходом виконання прийнятого по ньому рішення (секретар).
14. Особливість депутатського мандату, яка полягає в тому, що депутат місцевої ради не несе відповідальності за виступи на засіданнях ради та її органів, за винятком відповідальності за образу чи наклеп (індемнітет).

По вертикалі:

1. Депутат місцевої ради є відповідальним перед ... (виборцями).
4. Виборці можуть виходячи з потреб відповідного виборчого округу чи територіальної громади в цілому давати своєму депутатові місцевої ради ... (доручення).
5. Засіб одержання депутатом місцевої ради інформації або роз'яснення з тієї чи іншої проблеми, включається до порядку денного сесії, не обговорюється і рішення по ньому не приймається (запитання).
8. Строкове уповноваження особи на здійснення представницької влади в об'ємі, делегованому сувереном влади - народом, підтверджений фактом обрання депутата на відповідну посаду (мандат).
10. Одна з форм роботи депутата місцевої ради, що реалізується переважно у виборчому окрузі та у відповідній адміністративно-територіальній одиниці, що становить територіальну основу діяльності місцевої ради (позасесійна).
13. Вкладена в письмовій формі вимога депутата місцевої ради з питань, пов'язаних з його депутатською діяльністю, до місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб тощо, розташованих на території відповідної ради, здійснити певні дії, вжити заходів чи дати офіційне роз'яснення з питань, віднесених до їх компетенції (звернення).

ТЕМА № 12. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ МУНІЦИПАЛЬНИХ СЛУЖБОВЦІВ

1. Муніципальна служба (служба в органах місцевого самоврядування): поняття та основні засади правового регулювання.
2. Право на службу в органах місцевого самоврядування.
3. Муніципальні службовці: права, обов'язки та порядок проходження служби.
4. Порядок проведення атестації муніципальних службовців. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.
5. Відповідальність за порушення законодавства про муніципальну службу.
6. Кадрова політика щодо муніципальної служби: поняття, проблеми та перспективи розвитку.

Дайте визначення понять:

Служба в органах місцевого самоврядування, муніципальний службовець, муніципальна служба, посадовою особою місцевого самоврядування, кадровий резерв, атестаційна комісія, кадрова політика, атестація муніципальних службовців, відповідальність за порушення законодавства про муніципальну службу, умови доступу до муніципальної служби..

Тестові завдання

1. Право на службу в органах місцевого самоврядування мають:
 - А) фізичні особи;
 - Б) громадяни України;
 - В) громадяни України і особи без громадянства.

2. Консультативне та методичне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування здійснюється:
 - А) центральним органом виконавчої влади з питань державної служби;
 - Б) центральним органом муніципальної влади з питань державної служби;
 - В) Президентом України.

3. Методичну допомогу з організації та проходження служби в органах місцевого самоврядування можуть надавати:
 - А) відповідні міністерства Кабінету Міністрів України;
 - Б) відповідні органи Президента України;
 - В) відповідні комітети Верховної Ради України.

4. Дія Закону "Про службу в органах місцевого самоврядування" не поширюється на:
 - А) секретарів голів відповідних рад;
 - Б) голів місцевих рад;
 - В) технічний персонал органів місцевого самоврядування.

5. Посади в органах місцевого самоврядування поділяються на:

- А) три категорії;
- Б) п'ять категорій;
- В) вісім категорій.

6. Громадяни України, які вперше приймаються на службу в органи місцевого самоврядування у день прийняття відповідного рішення:

- А) складають розписку;
- Б) отримують відповідне посвідчення;
- В) складають присягу.

7. На службу в органи місцевого самоврядування не можуть бути прийняті особи:

- А) громадяни України;
- Б) визнані судом обмежено дієздатним;
- В) визнані судом недієздатними.

8. З метою оцінки ділових та професійних якостей, а також кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування:

- А) підлягають атестації;
- Б) проходять курси;
- В) проходять семінари.

9. Посадові особи місцевого самоврядування підлягають атестації один раз на:

- А) 5 років;
- Б) 4 роки;
- В) на рік.

10. Результати атестації мають:

- А) обов'язковий характер;
- Б) рекомендаційний характер;
- В) загальний характер.

11. Граничний вік проходження муніципальної служби:

- А) 65 років;
- Б) 55 років;
- В) законом не обмежується.

12. Матеріальна шкода, завдана територіальній громаді незаконними рішеннями сільських, селищних, міських голів, голів районних у місті, районних та обласних рад, їх заступників, керівників управлінь, відділів, інших структурних підрозділів виконавчих органів місцевого самоврядування, діями чи бездіяльністю посадових осіб місцевого

самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується:

- А) за особистий рахунок порушника;
- Б) за рахунок державного бюджету;
- В) за рахунок місцевого бюджету.

13. Сільські, селищні, міські, районні у місті, районні та обласні ради, сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної та обласної ради мають право:

- А) клопотання стосовно повернення коштів з державного бюджету за правопорушення, здійснене службовою особою;
- Б) право регресу до правопорушника;
- В) вимагання повернення коштів з територіальної громади.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. На посаду в органах місцевого самоврядування можуть бути призначені особи, які
2. Державна політика щодо служби в органах місцевого самоврядування здійснюється за такими напрямками:
3. Служба в органах місцевого самоврядування здійснюється на таких основних принципах:
4. Посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка
5. Основними обов'язками посадових осіб місцевого самоврядування є:
6. Посадова особа місцевого самоврядування має право:
7. За рішенням органу місцевого самоврядування створюється ... для зайняття посад і просування по службі, який затверджується сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради.
8. Атестації не підлягають
9. Відповідно до висновку атестаційна комісія пропонує сільському, селищному, міському голові, голові районної у місті, районної, обласної ради:
10. Підставами припинення служби в органах місцевого самоврядування є
11. Пріоритетними напрямками кадрової політики в сучасних умовах розвитку муніципальної служби є:

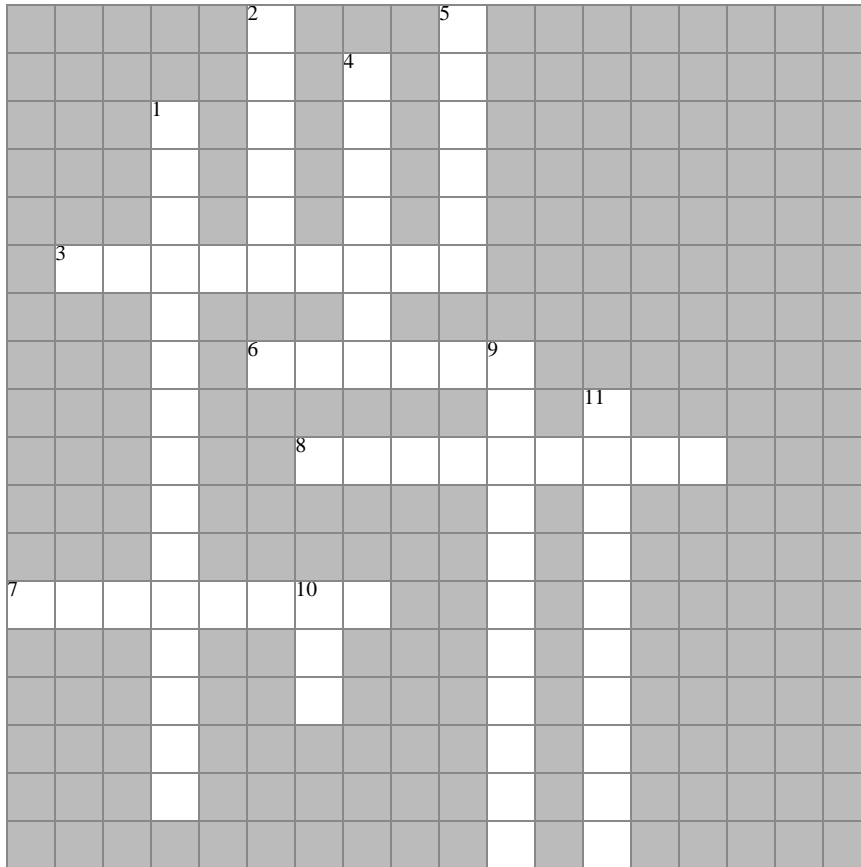
Складіть порівняльну таблицю

1. Статус державного службовця і муніципального службовця.

Теми рефератів

1. Поняття, проблеми та перспективи розвитку кадрової політики щодо муніципальної служби.
2. Муніципальна служба в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз

Тематичний кросворд



По горизонталі:

3. Право на службу в органах місцевого самоврядування мають.
6. Професійна, на постійній основі діяльність громадян України (які займають посади в органах місцевого самоврядування), спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та реалізацію окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.
7. Методичну допомогу з організації та проходження служби в органах місцевого самоврядування можуть надавати відповідні ... Верховної Ради України.
8. Із якого бюджету відшкодовується матеріальна шкода, завдана територіальній громаді незаконними рішеннями сільських, селищних, міських голів, голів районних у місті, районних та обласних рад, їх заступників, керівників управлінь, відділів, інших структурних підрозділів виконавчих органів місцевого самоврядування, діями чи бездіяльністю посадових осіб місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень.

По вертикалі:

1. Який характер мають результати атестаційної комісії.
2. Передбачена законодавством України та визначена структурою і штатним розкладом первинна структурна одиниця органів місцевого самоврядування,

на яку законодавством покладено відповідне коло службових повноважень, здійснюваних на оплатній основі.

4. Громадяни України, які вперше приймаються на службу в органи місцевого самоврядування у день прийняття відповідного рішення, складають
5. Один раз на скільки років службовці підлягають атестації.
9. Комісія, яка здійснює переатестацію службовців в органах місцевого самоврядування.
10. Кількість категорій, на якій поділяються посади в органах місцевого самоврядування.
11. Особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих і консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

ТЕМА № 13. МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВА ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Поняття та об'єкти комунальної власності. Порядок передачі об'єктів права державної та комунальної власності.
2. Оренда комунального майна. Фінанси місцевих органів влади структурні елементи та функції. Проблеми розмежування земель державної та комунальної власності.
3. Порядок формування та структура місцевих бюджетів. Доходи і видатки місцевих бюджетів.
4. Місцеві податки і збори. Фінансовий контроль у сфері місцевого самоврядування.

Дайте визначення понять :

Територіальна громада, матеріальна основа, фінансова основа, комунальна власність, місцевий бюджет, обласний бюджет, районний бюджет, рухоме та нерухоме майно, право спільної власності, доходи, видатки, дотації, субвенції, трансферт, загальний фонд місцевого бюджету, спеціальний фонд місцевого бюджету, мінімальний розмір місцевого бюджету, місцеві податки, місцеві збори.

Тестові завдання

1. Матеріальною та фінансовою основою місцевого самоврядування є:
 - А) рухоме й нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, позабюджетні цільові (у тому числі валютні) та інші кошти, земля, природні ресурси, що є в державній власності;
 - Б) рухоме й нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, позабюджетні цільові (у тому числі валютні) та інші кошти, земля, природні ресурси, що є в комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в

управлінні районних і обласних рад;

- В) нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, позабюджетні цільові (у тому числі валютні) та інші кошти, земля, природні ресурси, що є в комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

2. Підставою для набуття права комунальної власності є:

- А) передача майна територіальним громадам державою за відповідну плату, іншими суб'єктами права власності;
- Б) передача майна територіальним громадам державою за відповідну плату, іншими суб'єктами права власності, створення, придбання майна органами місцевого самоврядування;
- В) передача майна територіальним громадам безоплатно державою, іншими суб'єктами права власності, створення, придбання майна органами місцевого самоврядування.

3. Від імені і в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють:

- А) громадяни;
- Б) відповідні ради;
- В) голови рад.

4. Під правом комунальної власності розуміють:

- А) право територіальної громади володіти, доцільно, економно й ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і у своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування;
- Б) право територіальної громади економно й ефективно користуватися майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування;
- В) право територіальної громади економно й ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і у своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

5. Місцевий бюджет розробляється:

- А) державними установами;
- Б) самостійно органами місцевого самоврядування;
- В) спеціально створеними комісіями.

6. Районні й обласні бюджети затверджують:

- А) районними та обласними радами;
- Б) спеціально створеними комісіями;
- В) державними установами.

7. Кошти державного бюджету передаються у вигляді:

- А) дотацій;
- Б) дотацій, субвенцій;
- В) дотацій, субвенцій, трансфертів.

8. Місцевий бюджет поділяється на:

- А) поточний бюджет та попередній бюджет;
- Б) загальний та спеціальний;
- В) поточний бюджет та бюджет розвитку.

9. Рішення про наділення міських рад правами стосовно управління майном і фінансовими ресурсами, що є у власності територіальних громад районів у містах, приймається:

- А) місцевим референдумом;
- Б) головою ради;
- В) обласними та районними радами.

10. Доходи місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України складаються із:

- А) податкових надходжень;
- Б) неподаткових надходжень;
- В) доходів від операцій із капіталом;
- Г) трансферти.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Територіальним громадам сіл, селищ, міст, районів у містах належить право ... власності.
2. Під правом комунальної власності розуміють право територіальної громади ..., доцільно, економно й ефективно... і розпоряджатися на свій розсуд і у своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через
3. Підставою для набуття права комунальної власності є ...
4. Територіальні громади сіл, селищ, міст, районів у містах безпосередньо або через органи місцевого самоврядування можуть... на праві спільної власності об'єкти права комунальної власності, а також кошти місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій і створювати для цього відповідні ...та ...
5. ... та ... від імені територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюють управління об'єктами їхньої спільної власності, що задовольняють спільні потреби територіальних громад.
6. Об'єкти права комунальної власності не можуть бути вилучені в територіальних громад і передані іншим суб'єктам права власності без...
7. Місцеві бюджети є..., вони не включаються до Державного бюджету України, Бюджету Автономної Республіки Крим та інших місцевих бюджетів.

8. ... розробляють, затверджують і виконують відповідні місцеві бюджети згідно із законом про місцеве самоврядування та законом про бюджетну систему.
9. ... та ... затверджують районні й обласні бюджети.
10. Держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні ... , здійснює ... за законним, доцільним, економним та ефективним витрачанням коштів і належним їх обліком.

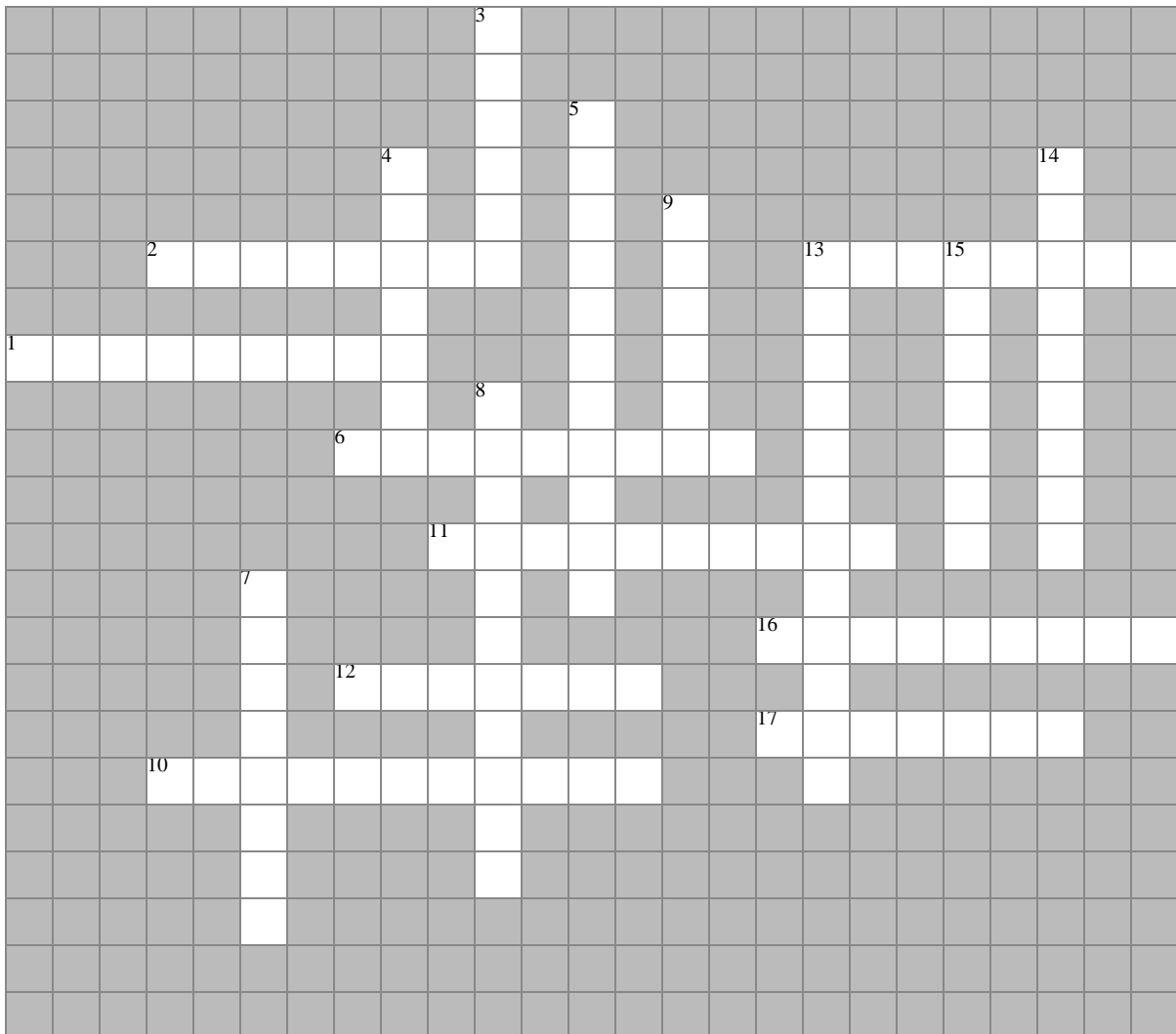
Теми рефератів

1. Поняття та об'єкти комунальної власності. Порядок передачі об'єктів права державної та комунальної власності.
2. Проблеми розмежування земель державної та комунальної власності.
3. Порядок формування та структура місцевих бюджетів. Доходи і видатки місцевих бюджетів.

Складіть схему

1. Порядок формування та структура місцевих бюджетів.

Тематичний кросворд



По горизонталі :

- 1.... основа місцевого самоврядування складається переважно з бюджетних коштів, тобто з тих фінансових ресурсів, які акумулюються і витрачаються згідно з встановленими нормативами.
- 2.... майно - земельні ділянки, а також будівлі, споруди чи інше майно, безпосередньо пов'язане землею, тобто об'єкти, переміщення яких неможливе без нанесення значної шкоди його вартості і призначенню.
- 6... фонд місцевого бюджету - це кошти, призначені для забезпечення загальних витрат регіону, але не спрямованих на визначені цілі.
11. Підставою для набуття права комунальної власності є передача майна територіальним громадам державою , іншими суб'єктами права власності, створення, придбання майна органами місцевого самоврядування.
12. Головне джерело бюджетних надходжень — це ..., сплата яких у порядку і розмірах, встановлених законом, є конституційним обов'язком кожного.
13. Кошти бюджету ... направляються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території, пов'язаної зі здійсненням інвестиційної й інноваційної діяльності.
16. Форма грошової допомоги місцевим бюджетам із державного бюджету, яка призначена для конкретно визначеної цілі/цілей.
17. Доплата з державного бюджету задля збалансування бюджетів нижчих рівнів.

По вертикалі:

3. Майно , яке можна вільно переміщувати в просторі без заподіяння йому шкоди.
4. Сукупність жителів,об'єднаних постійним проживанням в межах села,селища,міста в межах адміністративно-територіальної одиниці.
5. Право територіальної громади володіти, доцільно, економно й ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і у своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування є правом власності.
- 6... фонд місцевого бюджету - це кошти, призначені для забезпечення загальних витрат регіону, але не спрямованих на визначені цілі.
8. ... основа діяльності всіх органів публічної влади складається з природних ресурсів, а також рухомого і нерухомого майна.
9. Збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, внаслідок чого збільшується власний капітал.
13. Рішення про наділення міських рад правами стосовно управління майном і фінансовими ресурсами, що є у власності територіальних громад районів у містах, приймається ...
14. Кошти ... бюджету використовуються для фінансування організацій і установ виробничої і соціальної інфраструктури, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення.

15. Кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу, надання кредитів із бюджету та повернення надміру сплачених до бюджету сум.

ТЕМА № 14 ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЗАПОРІЖЖІ ТА В ІНШИХ МІСТАХ УКРАЇНИ

1. Роль міста в українському суспільстві. Основні напрямки та принципи міського розвитку в Україні.
2. Організація роботи органів місцевого самоврядування в столиці України – Місті-герої Києві.
3. Особливості взаємодії органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади у місті Києві з іншими органами влади, підприємствами, представництвами.
4. Порядок здійснення місцевого самоврядування в Запоріжжі.

Дайте визначення понять:

Статут територіальної громади, мешканці, територія міста, адміністративно-територіальний устрій міста Запоріжжя, територіальна громада, місцеві вибори, депутатські групи, депутатські фракції, виконавчий комітет міської ради, місцеві податки та збори, столиця України.

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Мешканцями м. Запоріжжя є ...
2. Територію міста складають ...
3. До адміністративно-територіального складу міста входять сім районів: Жовтневий, Заводський, Комунарський...
4. Систему місцевого самоврядування м. Запоріжжя складають:...
5. Систему актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування міста складають...
6. Рішення, прийняті територіальною громадою в межах наданих їй Конституцією та законами України прав щодо вирішення питань місцевого значення на місцевому референдумі, є ... для виконання всіма органами і посадовими особами місцевого самоврядування, громадянами, об'єднаннями громадян, а також підприємствами, установами й організаціями, які розташовані та території міста.
7. Виконання рішень, прийнятих територіальною громадою м. Запоріжжя на місцевому референдумі, забезпечується ...
8. ... в будь-який час може достроково припинити повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування, якщо вони порушують Конституцію або закони України, обмежують права й свободи громадян, не забезпечують здійснення наданих їм законом повноважень.

9. Формами участі членів територіальної громади в місцевому самоврядуванні є:...
10. Право голосу на місцевих виборах мають...
11. Місцевий референдум – це міський або ... референдум.
12. У громадських слуханнях на добровільних засадах беруть участь ... члени територіальної громади.
13. Громадські слухання проводяться не рідше ...
14. Міський голова ... терміном на ... років відповідно до Закону України “Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів”.
15. Повноваження міського голови починаються з моменту ... і закінчуються в момент...
16. Секретар міської ради ... з числа депутатів міської ради та працює в раді на ... основі.
17. Виконавчий комітет міської ради очолює У разі відсутності або неможливості виконання ним своїх обов'язків, роботу виконавчого комітету організовує ...
18. ... самостійно встановлює місцеві податки та збори відповідно до визначеного законом переліку й у межах граничних розмірів ставок.
19. Систему адміністративно-територіального устрою міста Києва складають ...
20. У місті Києві діють представницькі органи місцевого самоврядування...
21. Голова Київської міської державної адміністрації призначається ...
22. Система місцевого самоврядування у місті Києві включає ...

Теми рефератів

1. Роль міста в українському суспільстві. Основні напрямки та принципи міського розвитку в Україні.
2. Організація роботи органів місцевого самоврядування в столиці України – Місті-герої Києві.
3. Порядок здійснення місцевого самоврядування в Запоріжжі. Структурна організація управління містом Запорізької міської ради.

Складіть схему

1. Система органів місцевого самоврядування м. Запоріжжя
2. Система органів місцевого самоврядування м. Києва та м. Севастополя

ТЕМА № 15. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

1. Міжмуніципальне співробітництво: поняття, сутність та зміст. Територіальна громада і міжмуніципальне співробітництво.
2. Національна практика міжмуніципального співробітництва.
3. Зарубіжний досвід міжмуніципального співробітництва та проблеми його запровадження в Україні.
4. Міжнародне муніципальне співробітництво: поняття, форми, зміст.

Дайте визначення понять:

міжмуніципальне співробітництво, муніципалітет, комуна, синдикат, міжнародний інструментарій, територіальна громада, об'єднання територіальних громад, асоціації органів місцевого самоврядування, трансферт, органи місцевого самоврядування

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Міжмуніципальне співробітництво можна визначити як відносини між двома або кількома ОМС (тобто органами базового рівня місцевого самоврядування), які мають статус юридичних осіб і ...
2. ОМС-партнери погоджуються спільно працювати та надавати...для отримання обопільної користі, яка була б недосяжною у разі їх самостійної (ізолюваної) діяльності;
3. Угода про співпрацю є ..., вона не нав'язується законом, хоча в деяких випадках закон може наполегливо рекомендувати або навіть спонукати муніципалітети до пошуку шляхів співпраці;
4. П. 3 статті 6 Закону України «Про місцеве самоврядування» визначає можливості для добровільного об'єднання територіальних громад, яке «відбувається за рішенням ...
5. Покращення якості послуг можна досягти завдяки ефекту масштабу. Що більша кількість громадян користується певними послугами або що масштабнішими є ці послуги, то нижчими є ...

Теми рефератів

1. Перспективні напрямки розвитку міжмуніципального співробітництва в Україні
2. Зарубіжний досвід міжмуніципального співробітництва та проблеми його запровадження в Україні.

Складіть схему

1. Міжмуніципальне співробітництво: переваги та недоліки впровадження.

**ТЕМА №16. ЕЛЕКТРОННЕ МУНІЦИПАЛЬНЕ УРЯДУВАННЯ:
СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ**

1. Електронне урядування як інноваційна форма муніципального управління: сутність, методи та принципи його організації
2. Класифікація видів електронної взаємодії між державою і суспільством. Надання муніципальних послуг з використанням електронних засобів.
3. Стан електронного урядування в країнах з розвинутою демократією. Стан електронного урядування на прикладі Запорізької області.

4. Механізм розвитку інформаційних представництв органів місцевого самоврядування як базового елемента інституційної структури електронного уряду.
5. Пріоритетні напрями розвитку електронних консультацій з громадянами: сучасний стан та перспективи розвитку.

Дайте визначення понять:

Електронне врядування, електронна муніципальна демократія, муніципально-громадський центр, електронні громадські слухання, електронні послуги, електронна влада, інформаційно-комунікативні технології, електронні консультації, електронний документообіг

Заповніть пропуски у твердженнях

1. Україна вперше за свою історію взяла на себе зобов'язання у сфері розвитку електронного урядування та електронної демократії в рамках міжнародної ініціативи...
2. Лише третина міст використовує систему ..., проте навіть у цих містах системи не використовують повною мірою, а застосовують переважно для реєстрації звернень громадян, внутрішньої, вхідної та вихідної документації. Лише в 4 містах 100% працівників задіяні в системі внутрішнього е-документообігу. У переважній більшості органів місцевого самоврядування ...електронного цифрового підпису.
3. Одна з функцій системи електронного врядування – формування довіри між владою та ...
4. Використання системи Е-самоврядування дає можливість прискорення надання...

Складіть схему

1. Перспективи впровадження та розвитку системи Е-урядування

СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

1. Голова місцевої державної адміністрації таємно придбав будинок закордоном та набув громадянства іншої країни, продовжуючи працювати Головою державної адміністрації в Україні. Чи є дії Голови місцевої державної адміністрації правомірними? Чи можуть Голову місцевої державної адміністрації звільнити за його дії? Якщо так, то хто звільняє? Вкажіть підстави звільнення, спираючись на відповідне законодавство.

2. Заслухавши інформаційний звіт керівника Головного управління МВС у Запорізькій області Костишина, Запорізька обласна рада визнала неадекватними методи його діяльності. Невдоволення обласної ради проявилось у надісланні Голові Запорізької обласної державної адміністрації депутатського запиту з вимогою порушити перед МВС питання про відповідність Костишина обійманій ним посаді. За результатом розгляду цього питання Міністр внутрішніх справ дав мотивовану відповідь та прийняв рішення про звільнення Костишина з посади керівника Головного управління МВС у Запорізькій області.

Чи був допущений вихід за межі компетенції одним з органів при вирішенні питання щодо Костишина? Чи є рішення Міністра внутрішніх справ правомірним?

3. Виходячи з надзвичайно негативної реакції мешканців Запоріжжя на прийнятий Верховною Радою закон про підвищення пенсійного віку для жінок, Запорізька міська рада прийняла рішення про проведення місцевого референдуму щодо цього питання. Питання референдуму було сформульоване таким чином: «Чи бажаєте Ви виконувати положення закону про підвищення пенсійного віку для жінок?». За результатами референдуму було вирішено скасувати чинність цього закону на території міста Запоріжжя.

Дайте правову характеристику ситуації.

4. На пленарному засіданні Київської міської ради Київською виборчою комісією оголошено рішення про обрання Остапенка Київським міським головою. Водночас Київська міська рада висловила занепокоєність щодо відсутності указу Президента України про призначення Остапенка головою Київської міської державної адміністрації, яка законодавчо визнається виконавчим органом Київської міської ради. Надійшла відповідь від Президента, у якій зазначалося, що через призначення Остапенка головою Київської міської державної адміністрації виникне сумісництво його посад. Крім того, Президент зауважив, що виходячи з Конституції, тільки він має визначати кандидатуру на посаду голови місцевої державної адміністрації. Київська міська рада звернулася до суду.

Дайте правову оцінку діям Президента та Київської міської ради. Чи має Остапенко бути призначений на посаду голови Київської міської державної адміністрації?

5. Запорізький міський голова видав розпорядження про призначення Новікова на посаду керівника Департаменту комунальної власності та приватизації Запорізької міської ради, не врахувавши наявності у Новікова судимості за вчинення умисного середньої тяжкості тілесного ушкодження. Спираючись на вказаний факт, Голова Запорізької обласної державної адміністрації видав власне розпорядження про скасування відповідного розпорядження Міського голови та звільнення Новікова із обійманої ним посади. Мотивація останнього розпорядження полягала у неприпустимості прийняття на службу в органи місцевого самоврядування осіб, які мають судимість за вчинення умисного злочину.

Які правові наслідки породжує розпорядження голови Запорізької обласної державної адміністрації? Чи достатньо його розпорядження для звільнення Новікова?

6. Комунальна установа «Запорізька спеціалізована лікарня для людей з обмеженими можливостями» у зв'язку з відсутністю у місцевому бюджеті фінансових ресурсів, необхідних для її утримання, відповідно до рішення виконкому Запорізької міської ради має бути ліквідована. Своє рішення виконком обґрунтував наявністю у нього повноваження управляти закладами охорони здоров'я, які належать територіальним громадам (пп.1 п.«а» ч.1 ст.32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Трудовий колектив лікарні подав позов про визнання рішення виконкому недійсним.

Чи підлягає позов задоволенню? Чому?

7. На черговій сесії Новоолександрівської сільської ради 20.04.2013 р., загальний склад якої складає 14 депутатів, 10 депутатів проголосували за звітування про роботу виконавчих органів ради голови Колпакова М.О на наступній сесії 20.06.2013 р. Але той відмовився, спираючись на те, що минулого місяця він звітував про роботу цих органів перед територіальною громадою.

Чи правомірною є відмова голови Новоолександрівської сільської ради Колпакова М.О. від звітування перед депутатами відповідної ради?

8. Громадянин А. виявив бажання працювати в органах місцевого самоврядування, в чому йому було відмовлено. Рішення було вмотивоване наявністю у громадянина А. судимості за вчинення умисного злочину, яка не була погашена в установленому законом порядку.

Чи правомірним є рішення органу місцевого самоврядування?

9. Кандидат Петренко А.В. на посаду голови Дніпропетровської міської ради для проведення публічних заходів передвиборної агітації орендував у громадянина М. приміщення його офісу в центрі міста. Тоді з такою пропозицією до громадянина М. звернувся інший кандидат Сорокін Г.Л., але власник офісу відмовив йому, бо вже віддав приміщення Петренку А.В.

Чи відповідають дані дії вимогам чинного законодавства про місцеві вибори?

10. Чергова сесія Мелітопольської міської ради, склад якої налічує 40 депутатів, відбулася 01.03.2013 р. Наступна повинна відбутися не пізніше, ніж 01.06.2013 р., але вона на скликалася головою ради Гнатюком О.Д. Через це 24 депутатами ради було запропоновано скликати сесію, у чому їм було відмовлено головою відповідної ради. Свою відмову він аргументував відсутністю підстав, необхідних для скликання чергової сесії.

Чи відповідає нормам законодавства відмова голови Гнатюка О.Д. від скликання чергової сесії Мелітопольської міської ради? Якщо ні, то хто має право скликати сесію ради?

11. Громадянин Коваленко В.Г. подав свою кандидатуру на посаду голови Веселівської селищної ради. Зібравши пакет документів, передбачених ч. 2 ст. 39 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», він подав їх для реєстрації у відповідну територіальну виборчу комісію, в чому йому було відмовлено, обґрунтовуючи це рішення тим, що необхідною умовою реєстрації є висування кандидата місцевим осередком політичної партії.

Чи правомірним є рішення відповідної територіальної виборчої комісії стосовно реєстрації кандидата Коваленка на посаду селищного голови? Який пакет документів необхідний для реєстрації кандидата на посаду селищного голови?

12. Новопризначений голова обласної державної адміністрації прийняв розпорядження про припинення повноважень перших заступників і заступників голови обласної державної адміністрації та про призначення на ці посади інших осіб. Звільнений з посади заступник голови обласної державної адміністрації звернувся до суду з вимогою скасувати розпорядження голови обласної державної адміністрації та поновити його на роботі, оскільки вважав, що для його звільнення не було ніяких підстав і, крім того, питання про звільнення не було погоджене із Кабінетом Міністрів України.

Чи відповідають дії, голови обласної державної адміністрації вимогам законодавства? Яке рішення має прийняти суд?

13. Вуличний комітет звернувся до секретаря Харківської міської ради з вимогою провести слухання з питань екологічних проблем міста. Секретар Харківської міської ради відмовив вуличному комітету, пояснивши, що слухання проводяться з вимогою не менш як 500 членів територіальної громади.

Прокоментуйте дії вуличного комітету і секретаря Харківської міської ради.

14. Директор приватного підприємства відмовився звільнити від виконання виробничих обов'язків депутата міської ради на час здійснення ним депутатських повноважень. Своє рішення директор мотивував частою відсутністю депутата на робочому місці.

У яких випадках депутат місцевої ради звільняється від виконання виробничих або службових обов'язків? Яким чином здійснюється забезпечення гарантій депутатської діяльності депутатів місцевих рад?

15. Заступника голови місцевої державної адміністрації було обрано депутатом обласної ради, а потім – головою постійної комісії з питань бюджету. Прокурор вніс протест на дії міської ради, вимагаючи припинити повноваження заступника голови місцевої державної адміністрації як депутата обласної ради, оскільки це порушує вимоги законодавства щодо суміщення посад.

Чи є підстави для дострокового припинення повноважень депутата міської ради? Як має діяти рада у цій ситуації?

16. Громадянка Соколова звернулася до суду з позовом, у якому просила скасувати рішення сільської ради від 21 грудня 2006 р. № 7 «Про дострокове припинення повноважень сільського голови», за яке проголосували 7 депутатів із 12 від загального складу ради, рішення № 8 «Про призначення виконуючого обов'язки сільського голови» та зобов'язати сільську раду усунути перешкоди у здійсненні нею повноважень сільського голови. Обґрунтовуючи позовні вимоги вона зазначила, що сесію сільської ради без її відома, як сільського голови, було скликано секретарем ради.

Чи правомірні дії секретаря сільської ради? Чи припиняються достроково повноваження голови сільської ради за підсумками голосування депутатів?

17. Громадянин Іванов, виявив бажання балотуватись як кандидат на чергових сільських виборах на пост голови селищної ради. Для цього він зібрав всі необхідні довідки, до яких додав, довідку про не дієздатність та копію договору про представництво, згідно якого його буде представляти громадянин Чехії Сидоров. Чи може бути громадянин Іванов зареєстрований у кандидати на голову селищної ради, адже його інтереси буде представляти громадянин Чехії Сидоров, який має повну дієздатність?

18. Голова Циківської селищної ради, Сорокін, захотів влаштувати свою дочку на посаду керівника секретаріату на конкурсній основі. Домовившись із іншими членами приймальної комісії аби ті допомогли прийти його дочці конкурс та закрили очі на те що на його дочку було накладено декілька адміністративних штрафів за порушення правил дорожнього руху. Проте члени комісії відмовили оскільки в них є достатні для цього підстави. Назвіть підстави, за яких дочка Сорокіна не може обійняти посаду керівника секретаріату?

19. Голова місцевої ради на час обрання його на посаду досяг 64 років, через рік виконання своїх обов'язків, він перебуваючи у нетверезому стані розповів своїм друзям інформацію яку дізнався за час проходження служби і яка становила державну таємницю. Згодом його друзі почали шантажувати його, що розкажуть про його п'яну витівку, якщо він не допоможе їм з вирішенням їхнього питання. Через це голова почав вчиняти протиправні дії. Проте згодом його було звільнено з обійманої посади. На вашу думку, які могли бути підстави для звільнення голови місцевої ради?

20. Кандидат на посаду депутата в сільську раду, Колпаков, за день до виборів провів так званий благодійний концерт, який за своїм змістом більше був схожий на агітаційний концерт, який розповідав про доброту кандидата Колпакова, та члени дільничної виборчої комісії заборонили проведення подібних концертів іншим учасникам, проте щодо Колпакова не було засновано жодних стягнень. Чи правомірні були дії дільничної виборчої комісії?

21. Громадянка Киримова, що проживає на території села Чорненково, в переддень виборів потрапила в лікарню, з апендицитом, наступного дня вона виявила бажання реалізувати своє виборче право на спеціальній виборчій дільниці, яка знаходилась в лікарні, проте в списках виборців її не було зареєстровано. Як громадянка Кримова може реалізувати своє виборче право?

22. Величко Володимир Васильович в 1983 році був визнаний інвалідом II групи внаслідок трудового каліцтва і йому була призначена пенсія по інвалідності. В 1994 році його було обрано сільським головою і на цій посаді він пропрацював до 2002 року. Після цього він пропрацював 1 рік секретарем сільськвиконкому і в 2003 році він звернувся за призначенням пенсії по інвалідності посадовій особі місцевого самоврядування. У районному відділенні Пенсійного фонду йому відмовили у призначенні пенсії як посадовій особі місцевого самоврядування.

Які умови призначення пенсії по інвалідності виборним посадовим особам місцевого самоврядування? Чи правомірні дії Пенсійного фонду?

23. Жителі селища міського типу Колоски зібрали мітинг на центральній площі, повідомивши місцеві органи влади про його проведення. Органи місцевої виконавчої влади припинили його проведення, мотивуючи це тим, що у організаторів мітингу відсутній письмовий дозвіл на проведення такого мітингу.

Дайте юридичний аналіз викладеного факту. Обґрунтуйте правомірність дій жителів селища та органів влади? Які нормативні акти регулюють дане питання?

24. Згідно з рішенням сесії міської ради було створено акціонерне сільськогосподарське товариство «Рай». Прокурор району опротестував рішення сесії.

Дайте правову оцінку діям прокурора.

25. Мороз Віктор Петрович, голова міської ради, достроково припинив свої повноваження на вимогу депутатського корпусу і досяг пенсійного віку.

Чи виплачується у даному випадку грошова допомога у розмірі 10 місячних посадових окладів при виході на пенсію?

26. Вуличний комітет звернувся до секретаря міської ради з вимогою провести слухання з питань екологічних проблем міста. Секретар міської ради відмовив вуличному комітету, пояснивши, що слухання проводяться за вимогою не менш як 300 членів територіальної громади і пропозицію про проведення слухання слід попередньо узгодити з виконавчим комітетом міської ради.

Прокоментуйте дії вуличного комітету і секретаря міської ради. Як відбувається організація слухань у місцевій раді (наведіть приклад, керуючись статутом територіальної громади)?

27. Чергова сесія Мелітопольської міської ради, склад якої налічує 40 депутатів, відбулася 01.03.2013 р. Наступна повинна відбутися не пізніше, ніж 01.06.2013 р., але вона на скликала головою ради Гнатюком О.Д. Через це 24 депутатами ради було запропоновано скликати сесію, у чому їм було відмовлено головою відповідної ради. Свою відмову він аргументував відсутністю підстав, необхідних для скликання чергової сесії.

Чи відповідає нормам законодавства відмова голови Гнатюка О.Д. від скликання чергової сесії Мелітопольської міської ради? Якщо ні, то хто має право скликати сесію ради?

28. Громадянин Коваленко В.Г. подав свою кандидатуру на посаду голови Веселівської селищної ради. Зібравши пакет документів, передбачених ч. 2 ст. 39 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», він подав їх для реєстрації у відповідну територіальну виборчу комісію, в чому йому було відмовлено, обґрунтовуючи це рішення тим, що необхідною умовою реєстрації є висування кандидата місцевим осередком політичної партії.

Чи правомірним є рішення відповідної територіальної виборчої комісії стосовно реєстрації кандидата Коваленка на посаду селищного голови? Який пакет документів необхідний для реєстрації кандидата на посаду селищного голови?

29. Міська рада прийняла рішення про проведення місцевого референдуму щодо встановлення нового місцевого податку на утримання місцевої міліції. Міський прокурор вніс подання до міської ради з вимогою скасувати незаконне рішення. У відповіді прокурору міським головою було зазначено, що прийняття рішення про проведення місцевого референдуму належить до виключної компетенції міської ради.

Дайте юридичний аналіз ситуації і запропонуйте шляхи її вирішення.

30. Жителі села звернулися до Верховної Ради України з вимогою достроково припинити повноваження сільського голови, який відмовився надати звіт територіальній громаді про свою роботу за три місяці. Голова Верховної Ради України доручив комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування підготувати відповідь на це звернення.

Проаналізуйте ситуацію і підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на звернення.

31. Розпорядженням Кабінету Міністрів України було зобов'язано Миколаївську міську раду перерахувати 30 % місцевого бюджету на спеціальний рахунок, який буде визначено державною казначейською службою України. Міська рада в особі міського голови звернулася до окружного адміністративного суду м. Києва з вимогою визнати зазначене рішення незаконним та таким, що порушує права органів місцевого самоврядування.

Представник Кабінету Міністрів України вказав, що зазначені кошти були надані Миколаївській міській раді з державного бюджету України в рамках програми підтримки розвитку органів місцевого самоврядування та залишаються у власності держави. Крім цього, на його думку Миколаївська міська рада перш за все мала звернутись до Президента України з проханням скасувати дане рішення, оскільки вона цього не зробила то права на судовий захист не виникло.

Надайте юридичну оцінку доводам представника Кабінету Міністрів України та вкажіть, чи буде суд розглядати спір по суті.

32. Спільним рішенням Василівської та Запорізької міських рад було вирішено передати комунальне підприємство «Колос», що перебувало в управлінні обласної ради, у державну власність. Запорізька обласна рада згоди на зазначену передачу не давала. Приймаючи майно у державну власність Запорізька обласна державна адміністрація вказала, що оскільки власником майна є спільно Василівська та Запорізька міські ради, а обласна рада лише здійснює управління цим майном, то її згода не є необхідною для передачі відповідного комунального підприємства у державну власність.

Вкажіть які повноваження має обласна рада у сфері управління майном, що перебуває у спільній власності сіл, селищ, міст та визначте, чи мали право міські ради передати у державну власність підприємство «Колос».

33. Муніципальний службовець Коваленко, виконуючи свої службові обов'язки у відрядженні, помер через хворобу. Стаж роботи померлого складав 10 років. Члени сім'ї померлого годувальника направили до Херсонської міської ради клопотання про призначення пенсії членам сім'ї, серед яких дружина, дві маленькі доньки та мати-пенсіонерка померлого.

Чи підлягає клопотання задоволенню і в яких розмірах?

34. Заступником голови обласної ради м. Запоріжжя Петренка О.Ф. було обрано його рідного брата Дем'яненко П.В. Дем'яненко систематично запізнювався на роботу, іноді взагалі не приходив. Члени ради, помічаючи таку поведінку свого колеги, вирішили поскаржитися керівництву.

Як має відреагувати керівництво на скарги, які надійшли з боку членів ради?

35. Користуючись правом на службу в органах місцевого самоврядування, громадянин Алієв висловив бажання шляхом конкурсу вступити на посаду керуючого справами виконавчого апарату Запорізької обласної ради. Із документами проблем не було, проте Алієву відмовили у роботі через те, що він мусульманин, в нього інші релігійні погляди, аніж у громадян України.

Чи є правомірною відмова Алієву в роботі?

36. 18-річний Громадянин Пилипенко, що фактично проживає та зареєстрований у м. Мелітополь Запорізької області подав до Центральної виборчої комісії комплект документів, що відповідно до чинного законодавства є необхідними для реєстрації його кандидатом на посаду міського голови м. Нікополь. Центральна виборча комісія ухвалила рішення про відмову у реєстрації гр. Пилипенко.

Проаналізуйте чи правомірною є відмова Центральної виборчої комісії гр. Пилипенко? Якщо так, які аргументи покладені в основу рішення Центральної виборчої комісії. Якщо ні, то обґрунтуйте, у чому полягає неправомірність вказаного рішення.

37. Депутати Дніпропетровської міської ради на своєму засіданні за результатами розгляду діяльності Глушко на посаді голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації, 2/3 від складу ради висловили йому вотум недовіри. Після цього рішення негайно було надіслано Президенту України з вимогою звільнити Голову Дніпропетровської обласної адміністрації із займаної посади. Глава держави розглянувши дане рішення, відмовився звільняти Глушко з посади Голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Основним аргументом Президент України назвав унеможливлення політичної розправи деяких осіб, що знаходяться на керівних посадах в обласній раді.

Запитання:

1. Наскільки юридично обґрунтованим є рішення Президента України?

2. Чи може рада, використовуючи конституційно-правові засоби вплинути на рішення Президента з даного питання?

38. Депутати Токмаківської районної ради Запорізької області зважаючи на погіршення криміногенної обстановки у районному центрі та бездіяльність у цьому напрямі керівництва районного відділу внутрішніх справ, ініціювали розгляд на засіданні районної ради питання щодо недовіри Начальнику районного відділу внутрішніх справ Петрову. Рішення цього питання було підтримано 2/3 депутатів районної ради. На наступний день Голова ради направив дане рішення Начальнику УМВС України в Запорізькій області.

Яке, на Вашу думку, рішення повинен прийняти Начальнику УМВС України в Запорізькій області?

39. Депутат місцевої ради Ковальов, який був обраний секретарем сільської ради і працює на постійній основі, протягом року пропустив більше половини пленарних засідань ради. Депутат Ковальов був відкликаний виборцями з посади депутата місцевої ради. Чи є це правомірним?

40. Петренко був обраний на службу в органах місцевого самоврядування, на посаду депутата місцевої ради. На день призначення на службу йому виповнилося 65 років. Чи є правомірним призначення Петренка на посаду депутата місцевої ради?

42. Новообрана міська рада розпочала свою першу сесію через три тижні після реєстрації депутатів ради, голову ради обрано не було, і перша сесія відбулася в кількості менше 2/3 від загальної кількості ради.

У який строк повинна бути проведена перша сесія новообраної ради? Чи може бути проведена перша сесія, якщо кількісний склад менше 2/3 від загальної кількості ради? Чи може бути проведено сесію, якщо не було обрано голову ради?

43. При міській раді було утворено постійну комісію до складу якої увійшли депутати, що входять до кількісного складу відповідної міської ради, міський голова та його заступники. адже структура постійних комісій передбачає голову комісії та його заступників.

Який принцип діяльності органів місцевого самоврядування порушено? Хто не може входити до складу постійних комісій?

44. Міська рада постановила рішення про заборону створення нових підприємств в інших організаційно-правових формах, ніж в тих, які зазначені в рішенні, головною умовою при створенні підприємства є подальше об'єднання новоствореного підприємства в асоціацію з іншими у майбутньому, та укладанні договорі купівлі-продажу товарів тільки з вітчизняними товаровиробниками з метою підтримки вітчизняної марки, в іншому випадку таке підприємство не може бути зареєстрованим. Чи є правомірним рішення міської ради? Відповідь обґрунтуйте.

45. Мер міста Жмеринки, обраний безпосередньо населенням на виборах, допускав неодноразові порушення фінансової дисципліни. Порушення були розкриті в ході перевірок, і доведені до відома Президента України. За допущені порушення фінансової дисципліни, недотримання норм чинного законодавства Президент своїм указом звільнив мера міста Жмеринки від займаної посади. Чи є законним Указ Президента? Як звільняється голова?

46. Група депутатів міської Ради, незадоволена діяльністю міського голови, який очолює Раду вирішила бойкотувати засідання Ради. Через те, що залишилася частина депутатів була менше необхідного для проведення засідань, міська Рада не працювала протягом 3 місяців. Обурені такою ситуацією жителі міста звернулися в обласну Раду з проханням достроково припинити повноваження міської Думи і оголосити нові вибори. Чи задовольнять прохання жителів міста?

47. Громадянка Іванова В.Л. звернулася до Івано-Франківського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до Запорізької обласної ради про скасування рішення органу місцевого самоврядування. Суд не прийняв заяву, виходячи з того, що ст.18 КАС України Адміністративні справи вирішуються адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача. Дайте правову оцінку рішенням суду.

48. За результатами виборів до міської ради більшість склали представники червоної партії. На найближчому засіданні, новообраною радою було прийнято рішення міського голову, обраного раніше населенням, понизити до голови адміністрації. Крім того, депутати вирішили, що для призначення усіх працівників виконавчого органу потрібна їхня попередня згода.

Дайте правову оцінку діям депутатів.

49. Депутати Запорізької обласної ради на своєму засіданні висловили недовіру 1/3 від складу ради голові Запорізької обласної державної адміністрації. Після цього рішення було надіслано Президенту України з вимогою звільнити Голову Запорізької обласної адміністрації із займаної посади.

Чи має право Президент України у даному випадку звільнити з посади Голову Запорізької обласної адміністрації?

50. Після проведених виборів Голова обласної державної адміністрації призначив на посаду першого заступника обласної державної адміністрації народного депутата України. Так же він займається підприємницькою діяльністю.

Чи мав Голова обласної державної адміністрації право призначати на посаду першого заступника обласної державної адміністрації?

Чи може бути заступником обласної державної адміністрації народний депутат України?

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ «БРЕЙН-РИНГ З МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА»

Брейн-ринг – відома гра, в основі якої лежить змагання, де стартом є складне цікаве запитання, а фінішем – правильна відповідь. Необхідно зуміти швидко зреагувати, адже час прийняття рішення обмежений. Це інтелектуальна гра між двома та більше командами де гравці одночасно відповідають на одне і теж питання, причому правильно.

Відповівши перший позбавляє суперника можливості відповісти на це ж питання, заробляючи очки своїй команді. Перемагає команда, яка набрала більше очок.

Успішне проведення брейн-рингу вимагає підготовчої організаційної роботи, а саме:

- наявності спеціально обладнаного приміщення (аудиторії), кількості ігрових столів, яка повинна відповідати кількості учасників;
- наявність достатньої спостерігачів для визначення першочерговості надання відповіді;
- призначення ведучого, який є одночасно і арбітром гри.

1. Учасником правового брейн-рингу може бути студент (I-V) курсу ЗНУ

2. Команда складається з 3 осіб, яку очолює обраний капітан (не менше 4 команди на гру)

3. Команди подають заявки у довільній формі.

4. У заявці вказується: (1) прізвище, ім'я, по батькові членів команди; (2) контактний телефон капітана команди;

5. Процес ведення гри контролюється ведучим, трьома помічниками та суддею. У спірних питаннях остаточним є рішення судді.

6. Завдання гравців – надати правильну відповідь на запитання, поставлене ведучим раніше за команду суперника. За виконання цих умов команда отримує одне ігрове очко.

7. Компетентне журі брейн-рингу, веде записи щодо результатів.

8. Для обговорення відповіді на запитання, командам надається 20 секунд.

9. Моментом початку гри вважаються слова ведучого "Увага, перше запитання". Моментом закінчення слова: "Гру закінчено".

10. Після початку відліку часу будь-яка з команд в особі капітана має право натиснути кнопку і дати відповідь. Команда, яка натиснула кнопку до початку відліку (на першому слові питання), позбавляється права на відповідь (фальстарт). Фальстарт визначається винятково помічником, що відповідає за визначення першості натискання кнопки.

11. Якщо капітан натиснув кнопку, команда повинна припинити обговорення. Відповідь від імені команди може давати лише один гравець, вказаний капітаном команди. У випадку порушення цих умов команда втрачає право на відповідь.

12. До того, як надати відповідь, команда може попросити повторити питання. Питання повністю повторюється ведучим.

13. У випадку неправильної відповіді команди, що натиснула кнопку першою, або в разі її фальстарту, команді-супернику дається право на відповідь упродовж 20 секунд.

14. У випадку виникнення спірної ситуації (помилки ведучого, підказок із залу) питання може бути зняте і замінене іншим.

15. За суперечки з ведучим, некоректне поводження по відношенню до суперників чи глядачів, команда за рішенням судді може бути відсторонена від подальшої участі в конкретній грі, при цьому їй зараховується технічна поразка.

16. У разі підказки із залу, яка вплинула на хід гри, ведучий змінює запитання, а особа, яка підказувала, повинна залишити ігровий зал.

17. Відповідь вважається неправильною, якщо:

- відповідь не розкриває суть питання, не є конкретною;
- форма відповіді не відповідає формі питання;
- команда дала два чи більше варіанти відповіді;
- у відповіді допущені грубі помилки (неправильно названі назви, дати, спосіб дії тощо), що спотворюють чи змінюють суть відповіді.

18. Команди-учасниці зобов'язані не допускати в ході турніру некоректної поведінки по відношенню до організаційної групи, що обслуговує турнір, суперників і глядачів: не залишати своїх місць до офіційного закінчення туру, не заважати працювати ведучому, його помічникам, судді, тощо.

19. Брейн-ринг складається з трьох етапів: I тур, II тур, гра за третє місце і Фінал.

20. В обов'язки ведучого входить:

- перед початком турніру перевірити відповідність списку команд у заявці реальному ігровому складу, по ходу турніру слідкувати за дотриманням цього положення і застосовувати у випадку необхідності штрафні санкції;
- оцінювати відповіді команд.

Підрахування кількості очок та визначення підсумків турніру відноситься до компетенції помічника-рахувальника.

Слідкування за часом здійснює помічник-секундант.

21. Гра складається з таких етапів:

➤ визначення команд-суперників (пара) шляхом неупередженого жеребкування відповідно до кількості команд-учасниць (дивись додаток 1);

➤ I тур гри : змагання команд-суперниць (кожна команда грає однакову кількість разів проти визначених суперників - дивись додаток 1) та визначення переможців цього туру (4 команди). Якщо за набраними очками команди порівно розділяють 5 та 4 місце, то проводиться додаткова гра на вибування (дивись додаток 1);

➤ перерва 1 хвилина (команди, які не потрапили до II туру можуть покинути аудиторію або залишитися у якості глядачів + визначення команд-суперників (дві пари – чотири найсильніші команди) відповідно до набраних очок (чим більше очок – тим сильніша команда).

➤ II тур гри: змагання чотирьох команд-суперниць (дві гри) та визначення переможців цього туру.

➤ перерва 1 хвилина (команди, які будуть грати за I та II місця грають після команд, що будуть боротися за III місце;

➤ III тур гри: гра на вибування за III місце (між командами, які програли у II турі). Команда, яка перемогла у цьому турі, отримує III місце. Команда, яка прогала у цьому турі залишається з почесним званням учасника півфіналу змагань.

➤ фінал гри: змагання команд-суперниць (які виграли у II турі) та визначення переможців гри. Команда, яка перемогла у цьому турі, отримує I місце. Команда, яка прогала у цьому турі, займає II місце. Гравець команди, який правильно відповідає на запитання – залишає стіл. Виграє та команда, усі гравці якої перші залишають стіл.

➤ нагородження переможців.

Для оптимізації ігрового процесу будь-яке положення цих правил може бути змінено на розсуд ведучого і таке рішення ніякому оскарженню не підлягає

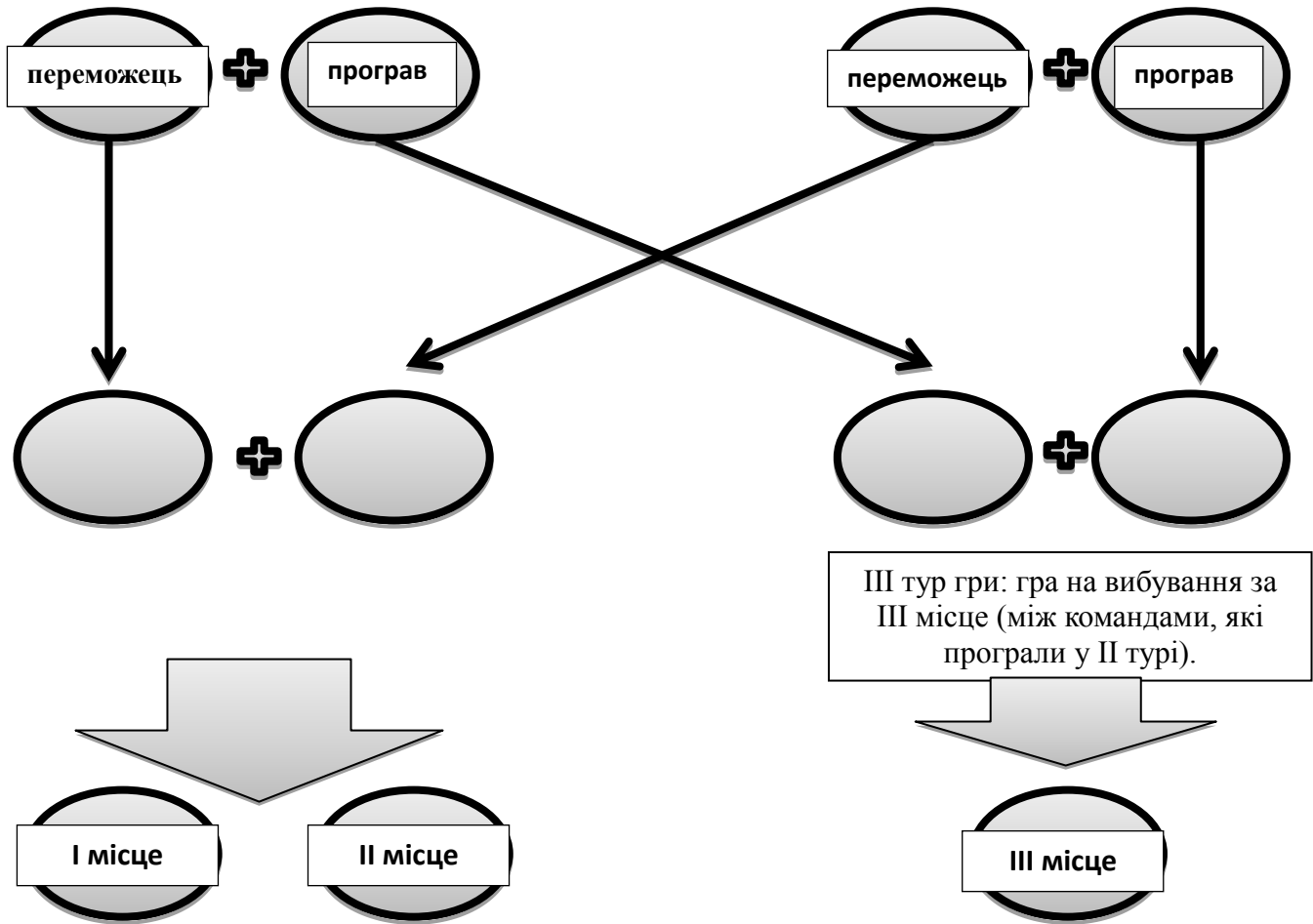
ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ КОМАНД-СУПЕРНИЦЬ ДЛЯ I ТУРУ

(кожній команді присвоюється номер)

Кількість ігор	8 команд	7 команд	6 команд	5 команд
1	1-2	1-2	1-2	1-2
2	3-4	3-4	3-4	3-4
3	5-6	5-6	5-6	1-5
4	7-8	7-1	1-6	2-4
5	1-6	1-6	2-4	3-5
6	2-4	2-4	3-5	
7	3-8	3-5		
8	5-6			

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ КОМАНД-СУПЕРНИЦЬ ДЛЯ II, III ТУРУ ТА ФІНАЛУ

(чотири команди, які набрали найбільшу кількість очок)



ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття, предмет та методи муніципального права.
2. Муніципально-правові норми та муніципально-правові інститути. Класифікація муніципально-правових норм.
3. Джерела муніципального права: поняття, види та класифікація.
4. Муніципальне право як наука. Предмет, система, джерела. Функції та методологія науки муніципального права.
5. Муніципальне право як навчальна дисципліна: поняття, система.
6. Зародження та розвиток місцевого самоврядування: історичний аспект
7. Поняття та сутність місцевого самоврядування.
8. Правова природа сучасних теорій та характеристика основних моделей місцевого самоврядування в світовій практиці.
9. Принципи місцевого самоврядування України: поняття, види, правове закріплення.
10. Функції та повноваження місцевого самоврядування в Україні.
11. Конституційні засади взаємовідносин державної влади і місцевого самоврядування.
12. Поняття і види суб'єктів муніципального права.
13. Фізичні особи як суб'єкти місцевого самоврядування.
14. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування: поняття, ознаки та види.
15. Функції і повноваження територіальної громади.
16. Система органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
17. Функції місцевого самоврядування
18. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування
19. Представницькі органи місцевого самоврядування.
20. Склад, порядок формування та форми роботи місцевих рад.
21. Обласні та районні ради: особливості формування та функції.
22. Сільський, селищний, міський голова: порядок обрання, роль у системі місцевого самоврядування.
23. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.
24. Місце та роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування.
25. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.
26. Основні форми участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення
27. Місцевий референдум як форма безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.
28. Поняття, види та правове регулювання місцевих виборів.
29. Організація і проведення загальних зборів громадян за місцем проживання
30. Місцеві ініціативи та громадські слухання: процедурні аспекти реалізації
31. Поняття та система гарантій місцевого самоврядування.
32. Загальні та спеціальні (правові) гарантії місцевого самоврядування.
33. Заборона обмежувати права місцевого самоврядування.

34. Судовий захист прав та інтересів місцевого самоврядування.
35. Захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України.
36. Захист прав місцевого самоврядування в судах загальної юрисдикції.
37. Контроль та нагляд за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
38. Поняття та види відповідальності у муніципальному праві. Підстави відповідальності.
39. Форми відповідальності у муніципальному праві.
40. Особливості відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.
41. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування перед державою, територіальною громадою, фізичними та юридичними особами.
42. Правовий статус сільських, селищних, міських голів: поняття, порядок обрання, функції та повноваження.
43. Правовий статус голів районної, обласної, районної у місті ради: поняття, порядок обрання, функції та повноваження.
44. Дострокове припинення повноважень голів місцевих рад: підстави та порядок проведення процедури.
45. Правовий статус голів міст Києва і Севастополя: поняття, порядок обрання, функції та повноваження.
46. Акти локальної нормотворчості сільських, селищних, міських голів, голів районної, обласної, районної у місті ради: поняття, види, правові наслідки.
47. Правовий статус сільських, селищних, міських рад: поняття, порядок формування, функції та повноваження.
48. Обласні, районні та районні у містах ради: поняття, порядок формування, функції та повноваження.
49. Організаційно-правові форми роботи місцевих рад.
50. Правове регулювання нормотворчої діяльності сільських, селищних, міських, районних, обласних, районних у містах рад: поняття, види та правові наслідки.
51. Статут територіальної громади як основний акт локальної нормотворчості: поняття, порядок прийняття та правові наслідки.
52. Правовий статус виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад: поняття, порядок формування, функції та повноваження.
53. Система виконавчих комітетів місцевих рад: порядок формування, основні функції та повноваження, організація роботи.
54. Відділи та управління виконавчих комітетів місцевих рад.
55. Взаємовідносини органів місцевого самоврядування з місцевими органами державної влади.
56. Акти виконавчих органів місцевого самоврядування: поняття, види, правові наслідки.
57. Поняття та правова характеристика статусу депутатів місцевих рад в Україні. Характеристика депутатського мандату.
58. Функції та повноваження депутата місцевої ради.
59. Організаційно-правові форми здійснення функцій та повноважень депутатів місцевих рад.
60. Поняття та види гарантій діяльності депутатів місцевих рад.

61. Співвідношення статусу депутатів місцевих рад і статусу народних депутатів України
62. Муніципальна служба: поняття та основні засади правового регулювання.
63. Право на службу в органах місцевого самоврядування.
64. Муніципальні службовці: права, обов'язки та порядок проходження служби.
65. Порядок проведення атестації муніципальних службовців.
66. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.
67. Відповідальність за порушення законодавства про муніципальну службу.
68. Кадрова політика щодо муніципальної служби: поняття, проблеми та перспективи розвитку.
69. Поняття та об'єкти комунальної власності.
70. Порядок передачі об'єктів права державної та комунальної власності.
71. Оренда комунального майна.
72. Фінанси місцевих органів влади структурні елементи та функції.
73. Порядок формування та структура місцевих бюджетів. Доходи і видатки місцевих бюджетів.
74. Місцеві податки і збори.
75. Фінансовий контроль у сфері місцевого самоврядування.
76. Роль міста в українському суспільстві. Основні напрямки та принципи міського розвитку в Україні.
77. Організація роботи органів місцевого самоврядування в столиці України – Місті-герої Києві. Організаційно-правова основа та посадові особи органів місцевого самоврядування в Києві, їх функції та повноваження.
78. Особливості взаємодії органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади у місті Києві з іншими органами влади, підприємствами, представництвами. Матеріально-фінансова основа та гарантії здійснення місцевого самоврядування в місті Києві.
79. Порядок здійснення місцевого самоврядування в Запоріжжі. Структурна організація управління містом Запорізької міської ради. Організація роботи Запорізької міської ради та постійних комісій ради. Правовий статус громадського комітету територіального самоврядування в місті Запоріжжя.
80. Міжмуніципальне співробітництво: поняття, сутність та зміст.
81. Територіальна громада і міжмуніципальне співробітництво.
82. Національна практика міжмуніципального співробітництва
83. Зарубіжний досвід міжмуніципального співробітництва та проблеми його запровадження в Україні.
84. Міжнародне муніципальне співробітництво: поняття, форми, зміст.
85. Електронний урядування як інноваційна форма муніципального управління: сутність, методи та принципи його організації
86. Класифікація видів електронної взаємодії між державою і суспільством.
87. Надання муніципальних послуг з використанням електронних засобів.
88. Стан електронного урядування в країнах з розвиненою демократією.
89. Механізм розвитку інформаційних представництв органів місцевого самоврядування як базового елементу інституційної структури електронного уряду.
90. Пріоритетні напрями розвитку електронних консультацій з громадянами.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Абсентеїзм (від лат. *absens* – відсутній) – добровільна неучасть виборців у голосуванні на виборах чи референдумі. У демократичних країнах зазвичай голосують близько 50 відсотків виборців.

Адміністративно-територіальний устрій – система взаємовідносин вищих і центральних органів державної влади з органами публічної влади адміністративно-територіальних одиниць держави.

Акт (правовий) (лат. *actus*, від *ago* - приводжу в рух) – офіційний письмовий документ органу публічної влади, в якому вміщується правова норма (нормативно-правовий А.) або владний припис, винесений в результаті вирішення конкретної юридичної справи (правозастосовний акт).

Активне виборче право – право обирати до представницьких органів державної влади та органів місцевого самоврядування, брати участь у референдумах. У демократичних державах належить усім повнолітнім громадянам незалежно від національної і расової приналежності, статі, роду занять, майнового стану, освіти тощо. Виборче право є найважливішим політичним правом громадянина.

Асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання - добровільні неприбуткові об'єднання, створені органами місцевого самоврядування з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку.

Безпосередня (пряма) демократія – способи і засоби безпосереднього здійснення влади народом або його частиною, які відкидають передання владних повноважень будь-яким органам чи особам (народне волевиявлення).

Бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування.

Вибори – спосіб формування органу державної влади, органу місцевого самоврядування або наділення повноваженнями їхньої посадової особи шляхом голосування уповноважених на те осіб і визначення результатів такого голосування встановленою більшістю голосів цих осіб за умови, коли на здобуття кожного мандата мають право балотуватися два і більше кандидатів.

Виконавчі органи рад – органи, які відповідно до Конституції України та законів створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених цим та іншими законами

Вільний мандат – форма взаємозв'язків депутата парламенту, іншого представницького органу зі своїми виборцями, яка характеризується тим, що депутат вважається представником усього народу (територіальної громади), ніхто не може відкликати його або давати обов'язкові накази.

Власні повноваження місцевого самоврядування – ті права і обов'язки, які визнає за суб'єктами місцевого самоврядування держава і які забезпечують самостійне вирішення населенням питань місцевого значення.

Власні повноваження органу самоорганізації населення – повноваження, надані відповідно до Конституції та законів України сільською, селищною, міською або районною у місті (у разі її створення) радою органу самоорганізації населення під час його утворення;

Внутрішній контроль є комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ.

Внутрішній аудит – це діяльність підрозділу внутрішнього аудиту в бюджетній установі, спрямована на удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та не результативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності бюджетної установи та підвідомчих їй бюджетних установ, поліпшення внутрішнього контролю.

Гарантії місцевого самоврядування – сукупність умов і засобів, які забезпечують реалізацію і захист прав місцевого самоврядування.

Голова районної, обласної, районної в місті (у разі її створення) ради обирається відповідною радою шляхом таємного голосування з числа її депутатів на строк повноважень ради.

Громадські слухання – це форма безпосередньої участі членів територіальної громади в здійсненні місцевого самоврядування, що полягає у праві зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування.

Делеговані повноваження – повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад.

Делеговані повноваження органу самоорганізації населення – повноваження сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, якими вона додатково наділяє орган самоорганізації населення.

Демократія (грец. *demokratia* – влада народу, від *demos* – народ *ikratos* – влада) – форма державно-політичного устрою, що ґрунтується на визнанні народу єдиним джерелом влади в суспільстві і його реальній участі у здійсненні державної влади. За формою і способом здійснення Д. поділяється на пряму і представницьку.

Депутат – особа, обрана до парламенту або представницького органу місцевого самоврядування, яка набуває особливого статусу, який забезпечує

йому необхідні умови для участі в законодавчій та іншій діяльності відповідного представницького органу.

Депутат місцевої ради є представником інтересів всієї територіальної громади, має всю повноту прав, що забезпечують його активну участь у діяльності ради та утворюваних нею органів, несе обов'язки перед виборцями, радою та її органами, виконує їх доручення.

Депутатські групи і фракції є добровільними об'єднаннями депутатів, які створюються за їх взаємною згодою для спільної роботи щодо здійснення депутатських повноважень у виборчих округах і трудових колективах.

Дотація вирівнювання – це міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який його отримує. Такі дотації безоплатно й безповоротно надаються для вирівнювання дохідної спроможності відповідного місцевого бюджету, який його отримує. Дотації надаються у випадках, коли коштів, що надходять із власних джерел та закріплених доходів, недостатньо для формування мінімального розміру місцевого бюджету, необхідного для здійснення повноважень місцевого самоврядування на рівні мінімальних соціальних потреб (послуг), гарантованих державою.

Загальні гарантії місцевого самоврядування – це економічні, політичні, духовні засади суспільства і держави, що створюють реальні можливості для стимулювання, розвитку і виконання завдань та функцій місцевого самоврядування.

Загальні збори – зібрання всіх чи частини жителів села (сіл), селища, міста для вирішення питань місцевого значення;

Запит депутатський – вимога депутата парламенту, іншого представницького органу, яка заявляється на сесії парламенту, іншого представницького органу до підконтрольних і підзвітних йому органів та посадових осіб, дати офіційну відповідь із питань, віднесених до їхньої компетенції, якщо його попередні депутатські звернення до них не було задоволено.

Заступник голови районної, районної в місті (у разі її створення) ради, перший заступник, заступник голови обласної ради обираються відповідною радою в межах строку її повноважень із числа депутатів цієї ради шляхом таємного голосування і здійснюють свої повноваження до припинення ними повноважень депутата ради відповідного скликання, крім випадків дострокового припинення їх повноважень.

Імперативний мандат – форма взаємозв'язків депутата парламенту, іншого представницького органу зі своїми виборцями. Обов'язковими елементами І. м. є пов'язаність депутата волею виборців (накази виборців) і можливість відкликання депутата виборцями. Принцип І. м. закріплювався в «радянських» конституціях.

Кадрова політика – це система теоретичних знань, ідей, поглядів, принципів, відносин та організаційно-практичних заходів державних органів і недержавних організацій, направлених на встановлення цілей, завдань, характеру цієї політики, визначення форм і методів кадрової роботи.

Комунальна власність – це різновид державної власності, право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно

користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Конституція (лат. *constitutio* – установа, устрій) – система юридичних норм конкретної країни, що закріплюють засади політичної, економічної і соціальної організації суспільного життя, порядок формування, організацію і компетенцію органів державної влади, територіальну організацію держави, визначають основи взаємовідносин держави та особи.

Магдебурзьке право – середньовічне міське право, за яким міста звільнялися від управління і суду великих земельних власників та створювали органи місцевого самоуправління.

Мандат (депутатський) (лат. *mandatum*, від *mando* – доручаю) – 1. Документ, що підтверджує законність повноважень депутата парламенту, іншого представницького органу. 2. Публічна функція, що покладається на депутата парламенту, іншого представницького органу шляхом виборів і зміст якої визначається Конституцією та законами держави.

Матеріальна шкода, завдана територіальній громаді незаконними рішеннями сільських, селищних, міських голів, голів районних у місті, районних та обласних рад, їх заступників, керівників управлінь, відділів, інших структурних підрозділів виконавчих органів місцевого самоврядування, діями чи бездіяльністю посадових осіб місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується за рахунок місцевого бюджету в порядку, встановленому законом.

Метод муніципального права – це сукупність імперативних, диспозитивних, рекомендаційних способів (засобів) впливу на суспільні відносини, які складаються в процесі організації та функціонування місцевого самоврядування, а також реалізації форм безпосередньої демократії щодо вирішення питань місцевого значення.

Міжмуніципальне співробітництво (ММС) – це два або декілька органів внутрішніх справ, які співпрацюють між собою, які мають статус юридичних осіб та мають певну політичну, юридичну та фінансову автономію (відповідно до принципів Європейської хартії місцевого самоврядування).

Місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Місцевий референдум - це спосіб реалізації влади територіальною громадою з метою здійснення локальної (місцевої) правотворчості й контролю за діями й рішеннями органів і посадових осіб місцевого самоврядування, управління місцевими справами

Місцеві ініціативи - це форма волевиявлення членів територіальної громади, що полягає в ініціюванні розгляду сільською, селищною радою будь-якого питання місцевого значення.

Муніципальна власність – одна з форм корпоративної (колективної) власності, що перебуває в користуванні, володінні й розпорядженні територіальних колективів та їхніх виборних органів самоврядування. Поняття комунальної власності.

Муніципальне право – це комплексна галузь права, яка становить собою сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, які складаються в процесі визнання, становлення, організації та здійснення муніципальної влади, реалізації та захисту муніципальних прав особистості, виражають публічні та приватні, соціально-економічні та політичні цінності муніципальної демократії.

Муніципальне право як навчальна дисципліна – система знань, одержаних наукою муніципального права і практикою його створення і реалізації

Муніципальне управління - здійснення функцій управління щодо вирішення питань місцевого значення, виходячи з локальних інтересів населення, його історичних, національних та інших особливостей і традицій, реалізуючи закріплені державним правом повноваження.

Муніципально-правова норма - це встановлений народом, державою (в тому числі шляхом ратифікації), територіальною громадою або органами місцевого самоврядування загальнообов'язковий припис, що містить правило поведінки суб'єктів суспільних відносин у сфері місцевого самоврядування, розраховане на багаторазове застосування, забезпечене організаційно, матеріально-фінансово, а в разі необхідності іншими засобами, у тому числі примусу публічної влади.

Муніципально-правові інститути – відповідні сукупності норм, що регулюють певну групу взаємопов'язаних однорідних суспільних відносин у межах галузі муніципального права.

Муніципально-правові норми – це встановлені державою, територіальною громадою або органами місцевого самоврядування правила поведінки, що регулюють суспільні відносини у сфері організації і здійснення місцевого самоврядування та виконання яких забезпечується примусовою силою держави

Муніципій (лат. *municipium*) – адміністративна одиниця в Римській імперії, як правило, невелике місто. Спочатку, в епоху республіки в Римі, статус муніципія, що надається громаді в Італії, означав, що її члени є римськими громадянами без права голосу.

Наука муніципального права – це система наукових ідей, теорій, концепцій, знань, що розкривають закономірності визнання, становлення та розвитку муніципальної влади та муніципальних прав особистості, порядок їх реалізації та гарантування, форми та методи діяльності територіальних громад, їх органів та посадових осіб у процесі вирішення питань місцевого значення, а також особливості муніципального права як галузі права.

Невиборними посадами місцевого самоврядування є ті, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної в місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою,

передбаченою законодавством України. На посаду можуть бути призначені особи, які мають відповідну освіту і професійну підготовку, володіють державною мовою в обсязі, достатньому для виконання службових обов'язків.

Неподаткові надходження місцевих бюджетів – це доходи від власності та підприємницької діяльності, адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу, надходження від штрафів та фінансових санкцій, інші неподаткові надходження.

Об'єкти комунальної власності – це майно, що забезпечує діяльність відповідних рад і утворюваних ними органів, кошти місцевих бюджетів, державний житловий фонд, об'єкти житлово-комунального господарства, майно закладів народної освіти, культури, охорони здоров'я, торгівлі, побутового обслуговування, майно підприємств, місцеві енергетичні системи, транспорт, системи зв'язку та інформації, враховуючи націоналізоване майно, передане відповідним міністерствам, установам, організаціям, а також інше майно, необхідне для забезпечення економічного й соціального розвитку відповідної території.

Обласний бюджет – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання;

Обласні та районні ради - органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, у межах повноважень, визначених Конституцією України, цим та іншими законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами.

Органи самоорганізації населення – представницька форма місцевого самоврядування, утворена для самостійного, під свою відповідальність вирішення питань місцевого значення, виходячи з інтересів жителів відповідної території, на основі законів і локальних нормативних актів, використовуючи власні та залучені матеріально-фінансові ресурси. Це можуть бути сільські, селищні, будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів тощо, які створюються для задоволення соціально-економічних, культурних інтересів місцевого населення.

Органи місцевого самоврядування – це структурно-організовані колективи службовців або одного службовця, що наділяються владою у системі місцевого самоврядування для реалізації владних рішень.

Оренда комунального майна - (тобто майна, що перебуває у власності територіальної громади міста) - це майнові відносини щодо використання цілісних майнових комплексів підприємств, об'єктів нерухомості нежитлового призначення, іншого індивідуально визначеного майна міської комунальної власності (комунального майна) між власником майна, орендодавцем та орендарем.

Підзаконний нормативний акт органів місцевого самоврядування – акт-документ (постанова, рішення), що видається в межах компетенції органу місцевого самоврядування (Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільських, селищних, міських, районних у містах, обласних і районних рад),

який містить норми права, обов'язкові для населення самоврядних територій, а також для установ і організацій, які здійснюють діяльність у межах цих територій

Повноваження місцевого самоврядування – це визначені Конституцією і законами України, іншими правовими актами права і обов'язки територіальних громад, органів місцевого самоврядування із здійснення завдань та функцій місцевого самоврядування.

Податкові надходження місцевих бюджетів – це передбачені чинним законодавством України загальнодержавні і місцеві податки, збори та інші обов'язкові платежі.

Політична партія – зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах.

Посадова особа місцевого самоврядування - особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

Постійні комісії місцевої ради є її робочими органами, які створюються з числа її депутатів для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, що належать до її відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради та її виконавчого комітету.

Поточний бюджет – доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для покриття поточних видатків;

Право комунальної власності – право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Право на службу в органах місцевого самоврядування мають громадяни України незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, терміну проживання на відповідній території. На посаду можуть бути призначені особи, які мають відповідну освіту й професійну підготовку, володіють державною мовою в обсязі, достатньому для виконання службових обов'язків.

Правомочний склад ради – кількість депутатів, обраних до відповідної ради, повноваження яких визнано і не припинено в установленому законом порядку, яка становить не менш як дві третини від загального складу ради

Предмет галузі муніципального права – це суспільні відносини, які виникають у процесі вирішення територіальними громадами, органами та посадовими особами публічної влади питань місцевого значення, а також забезпечення на місцевому рівні прав і свобод людини та законних інтересів територіальних колективів і соціальних груп.

Предмет науки муніципального права – це сукупність суспільних відносин у сфері місцевого самоврядування. Це відносини, які складаються в

процесі виникнення, розвитку та функціонування місцевого самоврядування, причому як врегульовані, так і не врегульовані нормами муніципального права.

Представницький орган місцевого самоврядування – виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення. Наявність представницького органу, що обирається членами територіальної громади – необхідна ознака місцевого самоврядування.

Представницька демократія – здійснення влади через вільно обрані народом представницькі органи.

Принципи місцевого самоврядування – це визначені Конституцією України та відповідними законами вихідні засади, що покладені в основу його організації і функціонування і визначають властивості та ознаки місцевого самоврядування.

Районний бюджет – план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання.

Районні та обласні ради – органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст

Самооподаткування – форма залучення на добровільній основі за рішенням зборів громадян за місцем проживання коштів населення відповідної території для фінансування разових цільових заходів соціально-побутового характеру

Секретар сільської, селищної, міської ради обирається відповідною радою з числа її депутатів на строк повноважень ради за пропозицією відповідного сільського, селищного, міського голови і працює в раді на постійній основі і не може суміщати свою службову діяльність з іншою посадою, у тому числі на громадських засадах (крім викладацької, наукової та творчої роботи в позаурочний час), займатися підприємницькою діяльністю, одержувати від цього прибуток, якщо інше не передбачено законом.

Сесія – основна організаційно-правова форма роботи сільських, селищних, міських, районних, обласних, районних у місті, а також міст Києва і Севастополя рад.

Система місцевого самоврядування – це сукупність суб'єктів і форм здійснення місцевого самоврядування, через які населення територіальної громади реалізує надані їй функції і повноваження.

Система науки муніципального права України – це впорядкована сукупність відносно самостійних комплексів теоретичних положень, логічний зв'язок між ними. Система науки муніципального права України включає загальну й особливу частини.

Сільські, селищні, міські ради - є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в інтересах всіх, функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією, цим та іншими законами.

Сільський, селищний, міський голова – це головна посадова особа територіальної громади відповідно села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста, що представляє їх інтереси. Він обирається відповідною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі. Сільський, селищний, міський голова очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської ради.

Служба в органах місцевого самоврядування - це професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

Спеціальні (юридичні) гарантії – це правові засоби забезпечення функціонування системи місцевого самоврядування, закріплені в законодавстві, а також статутах громади і актах органів місцевого самоврядування.

Субвенції – це міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції.

Суб'єкти муніципального права - учасники муніципальних відносин, які мають відповідні суб'єктивні права і виконують відповідні юридичні обов'язки в межах і порядку, передбачених муніципально-правовими нормами.

Теорія вільної громади – базується на ідеях природного права. Вона виходила з того, що право територіальної громади (звичайно, територіальної громади «природної» адміністративно-територіальної одиниці) самостійно вирішувати свої справи має такий самий природний та невідчужуваний характер, як і права та свободи людини.

Територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр.

Тимчасові контрольні комісії є органами ради, які обираються з числа її депутатів для здійснення контролю з конкретно визначених нею питань, що належать до повноважень місцевого самоврядування.

Трансферти – це кошти, одержані від інших органів публічної влади, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі.

Фінансовий контроль місцевого самоврядування є обов'язковим елементом управління місцевими фінансовими ресурсами та дієвим інструментом, що дає змогу на належному рівні підтримувати фінансову дисципліну.

Функції територіальних громад – основні напрямки діяльності цих соціальних спільнот щодо реалізації місцевих інтересів шляхом вирішення в межах Конституції і законів України питань місцевого значення.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Батанов О.В. Муніципальне право України: підручник. – Х.: Одісей, 2008. – 528 с.
2. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): Навч. посіб. – К.: Атіка, 2000. – 303 с.
3. Кампо В.М. Місцеве самоврядування в Україні. – К.: Ін-Юре, 1997. – 34 с.
4. Кампо В.М. Практикум з муніципального права: Навч. посіб. Видання друге, доповнене. – К.: Атіка, 2003. – 80 с.
5. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування: Навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 304 с.
6. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні. (Основи муніципального права): Навч. посіб. – К.: Арарат-центр, 2001. – 176 с.
7. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право: Навч. посіб. – К.: Атіка, 2003. – 672 с.
8. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування: Навч. посіб. 3-тє видання доповнене і перероблене. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 432 с.
9. Любченко П.М. Муніципальне право України: навч. посіб. / П.М.Любченко. – Харків: ФІНН, 2012. – 496 с.
10. Муніципальне право України / За ред. В.Ф.Погорілка, О.Ф.Фрицького. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.
11. Муніципальне право України: Підручник / За ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф.Фрицького. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
12. Баймуратов М.О. Від римській муніципій – до сучасного місцевого самоврядування / Михайло Баймуратов: право як буття вченого. Збірник наукових праць до 55-річчя професора М.О.Баймуратова / Упорядник та відп. ред.. Ю.О.Волошин. – К.: Логос, 2009. – С.67-68.
13. Баймуратов М.О. Григор'єв В.А. Муніципальна влада: актуальні проблеми становлення і розвитку в Україні. – Одеса: Юридична література, 2003. – С.54.
14. Бальцій Ю. Правовий статус міського голови в Україні / Одеська національна юридична академія. – О.: Фенікс, 2007. – 176 с.
15. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / відп. Ред.. М.О.Баймуратов. – К.: Юридична думка, 2012. – 656 с.
16. Бондарев С.В. Местное самоуправление в России: исторические и социально-правовые аспекты // Философия права. – 2007. – Т.3. – С.124-128.
17. Бондарь Н.С. Судебный конституционализм в России в свете конституционного правосудия. – М.: Норма; ИНФРА-М, 2011. – С.34.
18. Бялкина Т.М. Демократизм российского местного самоуправления: конституционные основы и современные реальности // Вестник Воронежского государственного университета. – 2010. - №1. – С.14.
19. Губина Н., Тухватулина М. Проблемы информационного обеспечения целевого муниципального управления // Власть. – 2010. - №5. – С.126.

- Гулина В.В. Роль місцевого самоуправління в розвитку основ демократії // Вестник Поморского университета. Серия. Гуманитарные и социальные науки. – 2009. – №5. – С.107.
21. Гураль П.Ф., Заяць І.Я., Софінська І.Д. Муніципальне право України: Плани семінарських занять. Завдання для самостійної роботи. Для студентів юридичного факультету. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка. – 2014. – 55 с.
 22. Делія Ю.В. Муніципальний правотворчий процес в Україні: поняття та стадії // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2009. - №1. – С.70.
 23. Дітковська М.Ю. Упровадження новітніх інформаційних технологій в органах державної влади і місцевого самоврядування // Теорія та практика державного управління. – 2008. – Вип.3 (22). – С.2.
 24. Дробот І. Стан конституційно-правового гарантування місцевого самоврядування: зарубіжний досвід // Демократичне врядування. – 2008. – Вип.1.
 25. Железнякова Е.В. Проблемы законности и ее гарантий в деятельности органов местного самоуправления: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. – Волгоград, 2006. – 23 с.
 26. Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз. – К.: КНТ, 2010. – С.21-22.
 27. Конституція України: науково-практичний коментар / [редкол.: В.Я.Таций, О.В.Петришин, Ю.Г.Барабаш]. – Х. : Право, 2011. – 1128 с.
 28. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право України. – К.: Атіка, 2003. – С.313.
 29. Крушановський С. Асоціації органів місцевого самоврядування України як елемент децентралізованої системи влади // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2008. - № 2 (12). – С.80.
 30. Кузнецова О.О. Інститут місцевого самоврядування: проблеми становлення та розвитку // Державне будівництво. – 2007. - №1.;
 31. Куйбіда В.С. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку місцевої демократії. – Хмельницький: ХУУП, 2008. – 467 с.
 32. Куйбіда В.С. Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування. – К.: МАУП, 2004. – 432 с.
 33. Кулешов О.О. Деякі особливості становлення і розвитку інституту місцевого самоврядування в Україні // Форум права. – 2010. - №4. – С.543-548.
 34. Липатов Э.Г. Принципы местного самоуправления – системообразующие факторы муниципального права // Вестник Поволжской академии государственной службы им. П.А.Столыпина. – 2004. – №7. – С.93.
 35. Мамочка В.В. Загальносоціальні гарантії місцевого самоврядування в Україні // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2009. - №2. – С.82.

36. Матеріали до загальноукраїнського круглого столу «Перспективи реформування місцевого самоврядування в Україні» (м.Київ 27 травня 2010 р.)
37. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування. – Л.: Літопис, 2002. – С.30.
38. Проблеми сучасної муніципалістики : навч. посіб. / За заг. ред. О. В. Батанова. – К. : Академія муніципального управління, 2012. – 292 с..
39. Соловьев С.Г. Муниципально-правовая ответственность местного представительского органа: содержание и актуальные проблемы // Государственная власть и местное самоуправление. – 2004. - №2. – С.5.
40. Україна. Оцінка системи врядування. Березень 2006 р. (Неофіц. перекл. з англ.). – К.: SIGMA, 2006. – С.85.
41. Хабриева Т.Я. Современная конституция и местное самоуправление // Журнал российского права. – 2005. - №4. – С.17-18.
42. Черненко А. Гарантии и защита прав местного самоуправления: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. – Волгоград, 2006. – 28 с.
43. Чуманова В.В. Местное самоуправление и его внутренний контроль // Вестник Южно-уральского государственного университета. Серия. Право. – 2008. – Вып.15. – С.89.
44. Щебетун І.С. Організаційно–правові гарантії місцевого самоврядування в Україні: дис. канд. юрид. наук. 12.00.02 / Щебетун І.С. – Харків, 2002. – 210 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського
3. <http://www.auc.org.ua/> – Асоціація міст України
4. <http://vassr.org/index.php/ua/> – Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад
5. <http://uaror.org.ua> – Українська асоціація районних та обласних рад
6. <http://www.rada.zp.ua> – Запорізька обласна рада
7. <http://www.meria.zp.ua/test/> – Запорізька міська рада

Навчальне видання
(українською мовою)

Верлос Наталя Володимирівна

МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Практикум

для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
напряму підготовки «Правознавство»

Рецензент *Т.О. Коломоєць*

Відповідальний за випуск *Н.В. Верлос*

Коректор *Н.В. Верлос*